

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 12.

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Leo
deschis costă giral 20 00.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

După alegeri

— Articol din afară —

E vorba firește de alegerile noastre bisericești, cari și de data aceasta nu ne-au putut cruța de unele surprinderi. Căci așa trebuie să numim alegerea unui tânăr fiu de protopop tocmai în protopopiatul tatălui. (Un alt om s'ar fi jenat poate să-și pună candidatura într'un astfel de cerc, supus directei influințe a d-lui protopop!) Dar la urma urmelor aceasta ar fi o veritabilă surpriză numai pentru un agramat în politica noastră ori pentru un idealist rabiât.

Dar pentru orice om trebuie să fie o surpriză alegerea în acelaș cerc electoral a unui candidat naționalist și membru și în comitetul național alături de alegerea unui candidat mangrist. Cercul, care a avut onoarea să găsească deci încă un strălucit exemplu de dreptate solomonică, este cel mai îndepărtat de Oradea-Mare și se numește cercul Brașovului, iar deputații săi aleși: dr. N. Vecerdea și Arsenie Vlaicu.

Alegerea aceasta este un fapt de o extremă importanță politică, — cel puțin din punctul de vedere al intransigenței luptei noastre, — încât el trebuie comentat stabilindu-se responsabilitățile. Ba hibriditatea lui ne-ar îndreptăți să abordăm chiar chestiunea conducerii unitare a partidului nostru național, dacă n'am avea indicii destul de sigure pentru a crede, că alte cauze au determinat rezultatul alegerii și nu numai lipsa unei organizații politice mai elastice, mai energice decât putem avea astăzi.

Intâi anunțăm dogmatic — și nu credem să fie cineva, care ar avea cutezanța a ne contrazice — că întregă viața noastră, politică și culturală, trebuie să aibă acelaș timbru, aceeaș față, aceeaș direcție, impusă ei de cultura națională românească. În toate manifestațiile sale, viața poporului român din Ungaria trebuie să fie și să rămână una: Spiritul, care ne conduce în viața politică, trebuie să se manifesteze și în viața bisericească; conducătorii noștri politici trebuie să fie în acelaș timp și conducătorii mireni ai afacerilor noastre bisericești; comitetul partidului nostru național trebuie cu vremea să se intereseze și de supravegherea alegerilor în sinoadele noastre după cum se interesează de alegerile în parlament.

Nu-i vom putea cere însă să cunoască pe toți fruntașii români din toate părțile țării într'o măsură, încât să fie în stare să facă singur candidaturile dela centru. Datoria de a da cele mai exacte informații o au cluburile comitatense, cari ar propune pe candidați, așteptând consimțământul comitetului central, pentruca apoi să poată da lupta pentru candidatul lor. Numai dacă partidul național va putea funcționa astfel și va putea lupta astfel, vom putea spera și noi să avem odată și odată o viață națională ordonată.

Altecum se va face și de aci înainte ca și până acum: candidaturile se vor fixa în centrele bisericești, cari au pierdut

orice legătură cu partidul național, și alegerile vor decurge fără să se simță înrăurirea organizației noastre politice, fără de care însă lupta noastră pentru viață națională va rămânea numai o închipuire, ori va avea drept urmare: amoralitatea.

Până la ce nefaste concluziuni te poate duce o meditație, fie și superficială, asupra stărilor din Brașov de pildă!

În deplină conștiință a datoriei sale părintele protopop dr. V. Saftu a cetit în adunarea poporală ținută numai deunăzi în Brașov moțiunea de protestare redactată de comitetul național. A fost deci în acele momente un bun și sincer naționalist.

Cu vre-o 6 săptămâni în urmă d. Arsenie Vlaicu ia conducerea politică a ziarului mangrist „Deșteptarea”, care după scopurile ce urmărește s'ar putea numi mai cu dreptate „Adormirea” ori „Prostirea”.

Și acum acelaș domn protopop dr. V. Saftu este silit să sprijinească la alegerile sinodale candidatura lui Arsenie Vlaicu, dupăce acesta se declarase mangrist — sadea, și dupăce învățătorii protopopiatului Brașovului hotărâra candidarea unuia dintre ei, tocmai pentru a cauza căderea lui Vlaicu!

Nu-i ridicolă situația în care e adus un protopop, care cu o mână se atârână de comitetul național, iar cu cealaltă de superiorul său bisericesc? Unde mai poate fi aici adevărata moralitate politică, care este încă necesară unui popor ce luptă pentru un ideal îndepărtat și nu pentru împărțirea favorurilor pe urma succesului intrigilor și ambiției de stăpânire politică, ca la unguri, germani, ruși etc.?

NEDUMERIRE

— Lolei. —

Când stă la rugă 'n fiecare sară
Sub plopii 'ngălbeniți de sub fereastră,
Nu vezi tânjind un trandafir în glastră?
...E dorul meu setos de odinioară.

Când norii grei se duc în zarea-albastră,
Și frunze răvășite 'n cale 'ți zboară,
Nu le strivi. Pe-alături te strecoară,
Căci ele-s lăcrămi din iubirea noastră...

Ai zis să plec, frumoasa mea pribeagă!
Și m'am tot dus prin codri de aramă,
Crezând că am să uit cât 'mi-ai fost dragă...

Iar azi, când te văzui din depărtare,
De ce mai fluturași în vânt năframă
Și-mi trimeseși zâmbind o sărutare?

Const. A. Gulescu.

Din Ossian

Lupta

Trad. de M. Beza

Noaptea se petrecu în cântece, și dimineața ne găsi bucuoși. Munții își arătau vârfulurile sure. Fața de azur a mării zâmbea. Deodată valurile albe se văzură tresărind în jurul depărtatei stânci; o pâclă se ridică încet din apă. Înaintă, în chipul unui om bătrân, dealungul șesului tăcut. Membrele-i mari nu mișcau în pași, căci o umbră le sprijinea în aer. Înaintă spre palatul Selma, și se topi într'o bură de sânge.

Numai regele zări năluca: presimți el moartea norodului. Veni tăcut în palat, și apucă sulita tatălui său. Armura zării la pieptu-i. Eroii se strânsură împrejur. În tăcere se uitau unul la altul, și toți în ochii lui Fingal. Vedea luptă în fața lui: moarte de oști în jurul sulitei.

Și odată mii de scuturi își trec în brațe, mii de săbii smulg. Palatul Selma strălucește. Se înalță svonul armelor. Urlă căinii cenușii. Nici o vorbă nu scot puternicii șefi. Fiecare stă cu ochii la Fingal, și cu mâna pe sulită.

„Fii din Morven, începu regele, acesta nu-i un timp de petrecere. Lupta înegrește aproape-ne — moartea falfăe asupra țării. Vre-un duh, prietîn lui Fingal, ne dădu veste de vrăjmași. Din marca eurgătoare veni-vor fiii străi-

nilor; căci, din mare veni și semnul întuneceasei primejdii a lui Morven.

Să-și iee fiecare sulita, încingă-și fiecare spadal Negrul coif lucească în capul fiecăruia — sbucnească fulgere din armura pieptului! Bătălia se apropie ca o furtună; curând veți auzi și vuetul morții.”

Regele păși în fruntea oștirii, ca un nour înaintea unei brazde de foc, când străbate cerul nopții, vestind furtună marinarilor.

Pe dealul Cona se opriră.

Fetele cu sinii — albi zăriră oastea sus ca o pădure. Prevăzură moartea tinerilor, și priveau spre mare cu teamă. Albele valuri le înșelau, părând în depărtare ca niște pânze; lacrimi curgeau pe obraji lor. Dar soarele răsări pe mare, și deosebirăm o flotă venind — ca o pâclă veni, de-și revărsă pe coastă luptătorii. Căpitanul era printre ei, ca un cerb în mijlocul turmei. Scutul său era tivit cu aur; mândru se mișca între sulite. Porni el spre Selma, și mii porniră în urma lui.

„Du-te cu o cântare de pace, zise Fingal, du-te, Ullin, la regele străinilor! Spune-i, că tari suntem noi în război, că umbrele vrășmașilor is multe, dar is vestiți acei ce ospătară în palatu-mi. Ei schimbară cu mine arme; și armele părinților mei le arătară în țară străină; și străinii le admirară și binecuvântară pe amicii seminției lui Morven; căci departe se auzi de numele nostru!”

Ullin se duse cântând. Fingal se razimă

Acum se va înțelege mai ușor lanțul logic al concluziunilor:

1. Brote face politica lui Mangra.

2. Vlaicu a primit să ia supt scutul său pe Brote și amândoi propagă acum celor 36 de cetitori ai „Deșteptării” programul politic al călugărului dela Oradea.

3. I. P. S. Sa a formulat în pactul de împăcare între Arsenie Vlaicu și Dr. V. Saftu, înainte de ce ar fi întărit pe noul protopop al Brașovului, și condiția aceasta: lui Vlaicu să i se lase toate titlurile și să fie sprijinit a și le câștiga iarăș, când vor fi alegeri.

Scoateți din punctele acestea astfel înșirate — și ele nu pot fi altcum rânduite! — numele amintite și veți avea lanțul acesta: Mangra — Brote — Vlaicu — I. P. S. Sa.

Și acum spuneți, dacă vă mai puteți opri înaintea ultimei concluziuni: I. P. S. Sa sprijinește — în ce fel puțin ne împortă — politica lui Mangra propagată prin „Deșteptarea”?

Dar atunci cum stăm cu frumoasa manifestare a celui mai sincer naționalism la Blaj? Și cât timp să așteptăm atitudinea comitetului național, care în acest punct încă nu și-a spus cuvântul? De aceea vorbiam doar la începutul articolului nostru de hibriditatea conducerii noastre politice în provincie.

În orice caz: politica noastră e turbure. În practică ea este foarte turbure. Și tot mai mulți sunt pescuitorii în turbure. Și de aceea se îngroapă ideal după ideal, de aceea se slăbește dorul de luptă curată, de aceea amuțesc oameni, cari ar putea să vorbiască.

Zadarnic vom desfășura steagurile noastre contra celor ce ne dușmănesc limba și viitorul nostru, când nu putem culca la pământ, nu cu sabia, ci cu o palmă cum se dă copiilor obraznici, pe un alde Vlaicu director al „Deșteptării”.

Ori dacă cei ce ar fi fost chemați să-i dea lovitura au stat cu mâinile în sân din cine știe ce simț de recunoștință, ori fiindcă i-au fost bisericeste legate, să lase pe alții în rândurile dintâi, pe aceia, a că-

ror libertate de acțiune nu este legată cu fel de fel de scrupule.

Au fost îndestulitoare cele două săptămâni de odihnă după strălucita învingere a comitetului național. O nouă zguduire trebuie să ne trezească la o viață nouă: se impune grabnica reorganizare a cluburilor comitatense, în cari vor trebui aleși și bărbați tineri. Căci o spunem cu toată sinceritatea: viața noastră politică a pătimit — nu în toate locurile — de lipsa unei tradițiuni în creșterea politică înceată și sigură, a generațiilor ce ne urmează, pentru ca lupta noastră politică să nu mai aibă caracterul unei lupte purtate cu puteri nu destul de bine pregătite.

Dacă între conducătorii politici din Brașov, recunoscuți de partid, s'ar fi găsit și tineri, nu s'ar fi sfârșit alegerile din urmă cu alegerea mangristului Vlaicu. Așa însă au așteptat cu toții ca cineva să ia lupta. Și n'a luat-o nimeni, fiindcă n'a fost cine să o conducă.

Și astfel trebuie să recunoaștem, deși cu o oarecare ciudă, că deocamdată a trecut baba cu colacii.

*

Am publicat acest articol nu numai din considerație pentru persoana distinsă a autorului, dar și de dragul adevărului, ce se cuprinde în el. Nu suntem însă întru toate de acord cu părerile autorului. Nu putem adevărat admite, că fie comitetul național, fie comitetele comitatense ar fi chemate și îndreptățite să se amestece în afacerile bisericilor române, unită ori neunită. Lucrul acesta e și imposibil, câtă vreme aceste comitete, firește, sunt compuse din uniți și orientali. Atare amestec al organizației noastre politice în afacerile bisericesti ar produce neînțelegeri și confuzii, cari nici de cum nu ar fi spre folosul luptelor noastre politice. Fără îndoială însă românii cinstiți din ambele biserici au datorința să se organizeze în simul bisericii lor și să facă tot ce este cu putință, ca biserica lor să nu fie înhamată la carul politicii de stat, dușmană națiunii române. Fără îndoială o asemenea organizație, care ar fi în desăvârșită armonie cu viața națională și cu scopurile naționale ale neamului nostru robit de politica statului, în care

în lance: văzu pe dușmanul puternic înarmat, și cuvântă spre dânsul:

„Cât de falnic ești tu, fiu al mării! Spada-ți în coapsă — ca o rază de foc; sulita ta — un pin ce înfruntă vijelia. Schimbăcioasa față a lunei nu-i mai largă decât scutul tău. Rumen ți-e chipul tânăr, moi buclele părului tău! Dar acest copaciu poate să cadă, și amintirea lui să fie uitată! Fiica străinului va fi tristă, uitându-se la mare; copiii vor zice: „Vedem un vas, poate-i regele Balcluthei!...” „Lacrămile curg în ochii mamei. Gândurile ei rămân la cel ce doarme în Morven!”

Așa vorbi regele, când Ullin ajunse la puternicul Carthon. Aruncă jos lancea înaintea lui, și zise cântarea de pace:

Vino la serbarea lui Fingal, Carthon din marea curgătoare! Fii părtaș la ospățul regelui, ori înalță lancea de război! Umbrele vrășmașilor îs multe, dar îs vestiți amicii lui Morven! Privește astă câmpie, Carthon! Multe dâmburi verzi se înalță ici-colo — pietre cu mușchii și ierburi șoptitoare: astea-s mormintele dușmanilor lui Fingal, fii din marea curgătoare!”

— Au, răspunse Carthon, vorbești celui nepotincios în ane, bard al păduroasei Morven? E palidă fața mea de frică, tu fiu al cântării pacifice? De ce, atunci, sorocți a-mi întinca sufletul cu poveștile celor răpuși? Bratul meu cămăște lupta, faima mea înceu departe. Du-te la cel slab în ane, și lui spune-i a se supune regelui Fingal. N'au văzut eu care că-

zuta Balcluthă? Și ospăta-voi eu fiul lui Comhal? Comhal! care foc puse în palatul tatălui meu! Eram tânăr și nu pricepeam atunci de ce plâng fecioarele. Coloanele de fum îmi păreau plăcute, când se înalțau deasupra zidurilor! Deseori mă uitai bucuos în urmă la prietenii ce fugeau pe dealuri.

Dar când veniră anii tinereții, văzui mușchiul năruitelor ziduri, și oftatul meu se înalță odată cu ziua, și lacrămile mele curseră la noapte. Nu mă voi lupta? — mi-am zis eu, nu mă voi lupta cu fiii dușmanilor mei? Da, mă voi lupta, barde! că simt țâria sufletului meu.

CÂNTEC.

Auzi uni un vânt ce șoptește
Tăcerea franzelor rupând?
Sunt ale mele versuri dragă
În noaptea tainică plângând!

Dar dacă m'ai iubi copilă
În ochii tăi tu ai purta
Lumina versurilor slăbite
Și farmec din durerea mea.

C. Cosmă.

trăim, ar putea și ar trebui să zădărnicească mărșăvenile de felul celui cu alegerea rene-gatului Arsenie Vlaicu în vreun sinod epar-hial al bisericii răsăritene, precum ar putea să împiedece și străbaterea duhului unguresc în unele părți ale bisericii unite.

Cu această observare aprobăm întru toate cele cuprinse în articolul distinsului nostru amic.

INTERNE

Khuen la curte și rezolvarea crizei. Conte Khuen azi la 11 ore a fost primit în audiență la Majestatea Sa. Khuen în decursul audienței a prezentat M. Sale hotărârea consiliului de miniștri ținut ieri în Viena. Majestatea Sa a încredințat pe contele Khuen cu formarea cabinetului. Cabinetul însă rămâne compus tot din acelea persoane. Monitorul oficial de mâine va comunica și numirea cabinetului și tot odată va comunica și un manifest al Majestății Sale, manifest care va cuprinde toate motivele cari au determinat pe Majestatea Sa a rezolvi criza în acest mod. Audiența lui Khuen a ținut un sfert de ceas. La ora 12 a fost ținut din nou un consiliu de miniștri la care a luat parte și banul Cuvaj.

Membrii cabinetului se vor reîntoarce azi la Budapesta. Cabinetul acesta probabil marți se va prezenta camerei.

Guvernul va întrerupe ori ce pertractări cu opoziția și se va baza numai pe partidul muncii. La caz că opoziția va zădărnici din nou pertractarea proiectelor legii militare, camera va fi dizolvată în timpul cel mai apropiat.

*

Situația politică. Din izvor absolut autentic suntem informați, că guvernul Khuen, numai din nou, va fi numai un guvern *transitoriu*, care peste câteva săptămâni va fi înlocuit definitiv printr'un guvern al dreptului electoral. În privința nămirii guvernului Khuen factorii competenți din Viena au avut în vedere diferite considerații. Dintre acestea mai însemnată a fost aceea, de a se strivi deodată cu rezoluția întreg partidul muncii, ca prin aceasta să se delătore definitiv această piedecă din calea nămirii noului guvern. O altă considerație însemnată, care încă este considerată de importantă la Viena, este rezolvirea bugetului comun. Să nu se creadă, că în Viena se ține atât de mult la guvernul Khuen, dovadă în privința aceasta este audiența de ieri, care a durat abia un sfert de oră și în care cont. Khuen-Héderváry a anunțat Maj. Sale abandonarea rezoluției.

Prezintarea noului guvern în cameră va avea loc luni sau marți, iar după aceasta camera va fi amânată pe o săptămână, până după Paști, ori probabil și pe mai multă vreme, de oarece în timpul acesta în delegațiuni va trebui votat proiectul de indemnitate în privința bugetului comun.

E mai probabil însă, că se va cere delegațiilor numai o autorizare bugetară pe timp de 2—3 luni.

După aceasta, ori probabil mai înainte de aceasta guvernul va desbata reforma militară, dar e mai probabil, că în momentul renouării dezbaterii reformei militare obstrucția va izbucni cu cea mai mare putere. În cazul acesta guvernul se va năzi să înfrângă obstrucția, însă probabil fără rezultat. După aceasta va urma necesitatea, că guvernul să ceară îndestinare pentru dizolvarea camerei.

Se crede, însă, că guvernul nu va primi această indemnizare, iar în cazul acesta devine accident și timpul transitoriu. Până atunci guvernul Khuen își va fi împlinit datoria împreună cu partidul muncii a înghițit rezoluțiunea, a lăsat bugetul comun ori indemnitatea comună, deci guvernul Khuen va putea pleca.

După aceasta va urma soluția pe baza dreptului electoral cu reforma militară provizorie și deodată cu nămirii noului guvern — autorizarea pentru dizolvarea camerei.

Soartea mandatului dela Orăștie. Curtea de casație precum se știe, a fost ordonat întregirea ceredării în chestia petiției dela Orăștie, deoarece judele delegat — din însărcinarea curții de casație — de Tabla reg. din Cluj n'a voit să asculte martorii privitor la întrebările următoare din petiție:

Adevărat este, că în prezenta alegerii în restaurantul „Transilvania” s'a dat alegătorilor de mâncat și de băut, fapt ce oprește legea în mod expres?

Adevărat este, că dr. Farkas Pál a avut cunoștință despre tumbăliul acesta, și că mâncarea și băutura s'a dat cu știrea lui prealabilă?

Sau ascultat martorii: 1. Victor Bedeleu, 2. Păru Lup, 3. George Vasilo, 4. Nicolae Arimesc.

Toți patru au fusionat unanim, că în prezenta alegerii, după amiază pe la patru ore, s'a prezentat Farkas la ei pe când erau așezați la mese în curte, a dat mâna cu ei și în prezența lui au adus chelnerii bere.

Seara între 8 și 9 iar a apărut Farkas și cum în locul cel mare dela Hotelul Transilvania, unde erau închisi alegătorii, s'a prezentat pe la toate mesele, a dat mâna cu alegătorii, dintre cari cei mai mulți erau beți. A fost de față, când aduceau chelnerii berea și vinul în sală, fiecare alegător comanda ceace dorea pentru că atât mâncarea cât și beutura erau în abundență.

Conștiința prealabilă a lui Farkas Pál conține anume motiv de nulitate absolută, prin urmare dacă Curtea de casație va constata din fuziunile acestea cunoștința prealabilă alui Farkas, va trebui să nimicească alegerea necondiționat-

S'o vedem.

La putere cu orice preț. Iată ce scrie ziarul „Zeit” despre guvernul și șeful de guvern care a fost și ar vrea, să mai fie, indiferent în ce condiții căci de fapt nici până acum n'a avut vre-un program ci singura grijă a sa a fost de a rămâne cât mai mult la cârmă pentru ca să asigure și mai departe privilegiile unora și robia celorlalți.

Contele Khuen n'a prezentat azi M. Sale o nouă formulă pentru modificarea paragrafului 43 al legii militare, ci dimpotrivă a declarat că renunță definitiv la politica de concesiuni și se întoarce la vechia sa politică și anume, de a trece proiectele militare prin parlamentul ungar fără vre-o concesiune națională. Khuen a declarat M. Sale că e hotărât a duce până la sfârșit această politică. Pentru a-și putea ajunge ținta contele Khuen a avut dela coroană imputernicirea pentru dizolvarea camerei! Prin noui alegeri, cel puțin de acele nivel ca cele trecute, ar voi să zdrobească opoziția care l-a indispus așa de mult.

De fapt chestia reformelor militare e tot acolo unde a fost cu 9 luni în urmă. Ceeace ar fi nou e că Khuen s'a hotărât a nu mai privi lucrurile indiferent ci să se servească din nou de acel mijloc pe care a dovedit că îl știe mânuși cu destulă pricepere, de noui alegeri. E întrebare însă dacă va reuși sau nu ca prin noile alegeri să scoată opoziția din parlament.

Afară de aceasta, Coroana, în urma deziluziilor pe cari i le-a procurat Khuen în ultimele luni, va găsi de cuviință să-l însărcineze din nou și să-i învânteze dizolvarea Camerei? Nu trebuie apoi a se pierde din vedere că, nu politică a lui Khuen ci în cazul cel mai bun ar însemna amânarea pentru mai multe luni a reformelor militare așa că ridicarea contingentului de recruti ar fi imposibilă anul acesta. Din loc bine informat se află că Khuen a prezentat următoarele 5 condiții pe baza cărora e gata să rămână și mai departe la putere: 1. Renunță la rezoluție. 2. Va trece prin cameră proiectele militare fără vre-o condiție. 3. Contra opoziției războinice va întrebuița forța. 4. La noile alegeri va duce contra opoziției o luptă de exterminare. 5. Contra independențelor războinice se va asocia cu Kossuth și Andrássy.

Încă o vorbă în chestia internatului universitar din Budapesta

Am citit articolul isvorit din inima românească a dlui Em. Ungurean publicat în nrul 58 al „Românului”.

În chestia scopului urmărit nu poate fi pluraritate de vederi. Că un internat universitar românesc în Budapesta este o necesitate și încă arzătoare, — este o chestie care nu poate forma obiect de discuții. Căci nu ai cu cine să discuți, fiind în acest punct toată lumea românească de aceeaș părere. Da, ne trebuie acest internat în Budapesta pentru fiii noștri, trimiși la instituțiuni, cari în cele mai multe cazuri se luptă cu grijile traiului de azi pe mâne.

Și trebuie să avem acest internat cât se poate de curând!

Apoi tocmai pentru că ne trebuie atât de curând, mi-se pare că planul frumos al dlui Ungurean în forma propusă de d-sa — și aci are loc o discuție — nu ne va duce la scopul dorit.

Eu socotesc, că un internat în Budapesta așa cum l-am dori să fie, adăpostind cel puțin 100—150 de tineri români, împreună cu o „mensa academica” pentru restul de vr'o 100 de tineri români, — va costa cam jumătate milion de coroane.

Am toată încrederea în dărnicia și în sufletețea Românilor din patria noastră. Dat-am atâtea dovezi, că știm să jertfim mult, foarte mult pentru scopurile generale ale înaintării noastre culturale. Ba, — nu odată, — rămânem surprinși și uimiți de această nobilă dărnicie a neamului, pe care o solicităm zilnic, în toate unghiurile țării și pentru fel de fel de scopuri.

Cu toată această încredere, cu tot acest optimism extern nu cred, că pentru internatul proiectat, am putea să adunăm paralele necesare nici în 10 nici în 20 de ani.

O jumătate de milion — pe lângă zecile de mii ce trebuie să le contribuim an de an — este un plus, pe care cu nici o însufletețire nu-l mai poți stoarce din pungile modeste ale neamului românesc.

De ar fi vorba de 100,000 coroane, da, — atât nu zic că nu am putea face în câțiva ani. Dar suma aceasta nu ajunge și înființarea internatului se amână ad Kalendaras Graecas, — fără ca în acelaș timp să avem un capital cel puțin încă odată pe atâtea — cât ne trebuie pentru zidire — și pentru întreținerea mare parte gratuită, sau cu preț redus a tinerimii.

Un Carnegie nu avem, care cu milioanele sale să ne scape de toate grijile financiare ale luptei noastre pentru lumină. Ni-se cere mult, înspăimântător de mult, și avem puțin, grozav de puțin — în raport cu cât ni-se cere.

În situația aceasta ni-se impune — între alte multe și mărunte — și o economie înțeleaptă și rațională cu mijloacele noastre de acțiune și cu isvoarele noastre materiale, — tocmai fiindcă aceste sunt extrem de modeste față cu exigențele enorm de mari ale susținerii și înaintării noastre.

Dacă este cinova, cui i-se impune, să învârtă banul de zece ori până îl dă pe ceva și să-și tragă de zece ori samă, că ce face cu banul ce i-s'a încredințat de înaintașii și contemporanii generoși, că unde să-l plaseze cu mai mult folos, — că unde să-l dea de azi și unde să amâne datul pe mâne, sau pe poimâne, — apoi noi românii

din această țară suntem în această situație; — la tot cazul situația aceasta nu este plăcută, — dar e ageritoare de minte și astfel urzitoare de înțelepciune. Sărăcia noastră deci — câtă vreme ne lasă în cele materiale mai slabi — ne dă o altă armă puternică, arma prevederii și a înțelepciunii, care este și mai puternică și mai de folos, decât aceea, pe care nu o avem: abundența materială.

Intemeiați pe aceste premise, vom admite chestiunea înființării unui internat universitar în Budapesta în forma luată în vedere de bunul român Emanuil Ungurean, — numai dacă nu am putea afla între bănișorii noștri adunați până acum spre scopuri publice culturale, nici un ban, care să poată fi utilizat pentru internatul proiectat. Căci „economia înțeleaptă și rațională”, amintită mai sus ne dictează, să nu secătuim la extrem punga dărnicii publicului nostru; căci punga aceasta ne trebuie pentru atât de multe scopuri ardente*), câtă vreme putem găsi spre scopul dorit un izvor bogat, gata și tocmai cu această menire.

Și nu mă măgulesc cu nici o ambiție de „descoperitor”, dacă fără să mai lungesc vorba, o spun, că noi avem — eternă fie memoria marelui binefăcător — acest izvor bogat în fundațiunea lui Emanuil Gozdsu, ale cărei averi se află tocmai în Budapesta și care-și are reprezentanța sa tot acolo și din care au să se distribuie stipendii tocmai pentru tinerimea noastră universitară.

Nu am la mână rațiociniile fundațiunii fericitului Gozdsu și astfel nu pot să vorbesc cu exactitate matematică despre situația fundațiunii. Dar nu cred că greșesc dacă evaluez averea fundațiunii la circa 7 milioane de coroane, din ale cărei venituri se distribuie stipendii la vreo 160,000 coroane pe an. Dacă socotim din suma ce se dă an de an pentru stipendii numai 80,000 coroane destinate pentru studenții universitari, atunci — socotind fructificarea cu 5% — aceste 80,000 coroane corespund unui capital de 1 milion și 600 mii de coroane.

Plasându-se din suma aceasta: jumătate de milion în proiectatul internat, — s'ar putea adăposti în el — în schimb pentru stipendiile plătite în bani — toți universitarii stipendiști ai fundațiunii și ar mai rămânea un capital de 1 milion și 100 mii de coroane cu un venit anual de 55 mii coroane, din care să se acopere întreținerea internistilor, care nu va trebui să fie gratuită decât poate pentru jumătate din cei primiți, iar pentru o altă jumătate cu plată de vre-o 40—50 de coroane pe lună...

Statutele fundațiunii nu pot să pună pedeci realizării acestei instituțiuni nobile și umanitare. Din punctul de vedere al fundațiunii este absolut irrelevant, dacă banii votați pentru stipendii îi plătește ea direct la mâna stipendiștilor s'au îi dă tot pentru ei la internat. Dar va face de altă

*) Numai câteva în pripă: Completarea gimnaziului din Brad. — internatul școlilor medii din Brașov. — Seminarul din Caransebeș. — fondul de penzii al presei române. — salvarea celor câteva sute de școli confesionale. — zidurile de biserică. — mesele de studenți, etc. etc. — și trebuințele cresc cu fiecare zi înainte.

Acum se va înțelege mai ușor lanțul logic al concluziunilor:

1. Brote face politica lui Mangra.

2. Vlaicu a primit să ia supt scutul său pe Brote și amândoi propagă acum celor 36 de cetitori ai „Deșteptării” programul politic al călugărului dela Oradea.

3. I. P. S. Sa a formulat în pactul de împăcare între Arsenie Vlaicu și Dr. V. Saftu, înainte de ce ar fi întărit pe noul protopop al Brașovului, și condiția aceasta: lui Vlaicu să i se lase toate titlurile și să fie sprijinit a și le câștiga iarăș, când vor fi alegeri.

Scoateți din punctele acestea astfel înșirate — și ele nu pot fi altcum rânduite! — numele amintite și veți avea lanțul acesta: Mangra — Brote — Vlaicu — I. P. S. Sa.

Și acum spuneți, dacă vă mai puteți opri înaintea ultimei concluziuni: I. P. S. Sa sprijinește — în ce fel puțin ne împoartă — politica lui Mangra propagată prin „Deșteptarea”?

Dar atunci cum stăm cu frumoasa manifestare a celui mai sincer naționalism la Blaj? Și cât timp să așteptăm atitudinea comitetului național, care în acest punct încă nu și-a spus cuvântul? De aceea vorbiam doar la începutul articolului nostru de hibriditatea conducerii noastre politice în provincie.

În orice caz: politica noastră e turbure. În practică ea este foarte turbure. Și tot mai mulți sunt pescuitorii în turbure. Și de aceea se îngroapă ideal după ideal, de aceea se slăbește dorul de luptă curată, de aceea amuțesc oameni, cari ar putea să vorbiască.

Zadarnic vom desfășura steagurile noastre contra celor ce ne dușmănesc limba și viitorul nostru, când nu putem culca la pământ, nu cu sabia, ci cu o palmă cum se dă copiilor obraznici, pe un alde Vlaicu director al „Deșteptării”.

Ori dacă cei ce ar fi fost chemați să-i dea lovitură au stat cu mâinile în sân din cine știe ce simț de recunoștință, ori fiindcă i-au fost bisericicește legate, să lase pe alții în rândurile dintâi, pe aceia, a că-

ror libertate de acțiune nu este legată cu fel de fel de scrupule.

Au fost îndestulitoare cele două săptămâni de odihnă după strălucita învingere a comitetului național. O nouă zguduire trebuie să ne trezească la o viață nouă: se impune grabnica reorganizare a cluburilor comitatense, în cari vor trebui aleși și bărbați tineri. Căci o spunem cu toată sinceritatea: viața noastră politică a pățimit — nu în toate locurile — de lipsa unei tradițiuni în creșterea politică înceată și sigură, a generațiilor ce ne urmează, pentru ca lupta noastră politică să nu mai aibă caracterul unei lupte purtate cu puteri nu destul de bine pregătite.

Dacă între conducătorii politici din Brașov, recunoscuți de partid, s'ar fi găsit și tineri, nu s'ar fi sfârșit alegerile din urmă cu alegerea mangristului Vlaicu. Așa însă au așteptat cu toții ca cineva să ia lupta. Și n'a luat-o nimeni, fiindcă n'a fost cine să o conducă.

Și astfel trebuie să recunoaștem, deși cu o oarecare ciudă, că deocamdată a trecut baba cu colacii.

Am publicat acest articol nu numai din considerație pentru persoana distinsă a autorului, dar și de dragul adevărului, ce se cuprinde în el. Nu suntem însă întru toate de acord cu părerile autorului. Nu putem adecă admite, că fie comitetul național, fie comitetele comitatense ar fi chemate și îndreptățite să se amestece în afacerile bisericilor române, unită ori neunită. Lucrul acesta e și imposibil, câtă vreme aceste comitete, firește, sunt compuse din uniți și orientabili. Atare amestec al organizației noastre politice în afacerile bisericicești ar produce neînțelegeri și confuzii, cari nici de cum nu ar fi spre folosul luptelor noastre politice. Fără îndoială însă românii cinstiți din ambele biserici au datorința să se organizeze în sinul bisericii lor și să facă tot ce este cu putință, ca biserica lor să nu fie înhamată la carul politice de stat, dușmană națiunii române. Fără îndoială o asemenea organizație, care ar fi în desăvârșită armonie cu viața națională și cu scopurile naționale ale neamului nostru robii de politica statului, în care

în lance: văzu pe dușmanul puternic înarmat, și cuvântă spre dânsul:

„Cât de falnic ești tu, fiu al mării! Spada-ți în coapsă — ca o rază de soare; sulita ta — un pin ce înfruntă vijelia. Schimbăcioasa față a lunii nu-i mai largă decât scutul tău. Rumen și-e chipul tânăr, moi bucelele părului tău! Dar acest copaci poate să cadă, și amintirea lui să fie uitată! Fiica străinului va fi tristă, uitându-se la mare; copiii vor zice: „Vedem un vas, poate-i regele Balcluthei!...” Lăcrămile curg în ochii mamei. Gândurile ei rămân la cel ce doarme în Morven!”

Așa vorbi regele, când Ullin ajunse la puternicul Carthon. Aruncă jos lancea înaintea lui, și zise cântarea de pace:

Vino la serbarea lui Fingal, Carthon din marea curgătoare! Fii părtaș la ospățul regelui, ori înalță lancea de război! Umbrele vrășmașilor își multe, dar își vestiți amicii lui Morven! Privește astă câmpie, Carthon! Multe dâmburi verzi se înalță ici-colo — pietre cu mușchiu și ierburi șoptitoare: astea-s mormintele dușmanilor lui Fingal, fii din marea curgătoare!”

— Au, răspunse Carthon, vorbești celui nepotencios în arme, bard al păduroasei Morven? E palidă fața mea de frică, tu fiu al cântării publice? De ce, atunci, sorocți a-mi lătmăna sufletul cu poveștile celor răpuși? Brațul meu cunoscste lupta, faima mea trece departe. Duce la cel slab în arme, și lui spune-i a se supune regelui Fingal. Nău văzut cu oare că-

zuta Balclutha? Și ospăta-voi cu fiul lui Comhal? Comhal! care foc puse în palatul tatălui meu! Eram tânăr și nu pricepeam atunci de ce plâng fecioarele. Coloanele de fum îmi păreau plăcute, când se înălțau deasupra zidurilor! Deseori mă uitai bucuos în urmă la prietenii ce fugeau pe dealuri.

Dar când veniră anii tineretii, văzui mușchiul năruitelor ziduri, și oftatul meu se înălță odată cu ziua, și lacrimile mele curseră la noapte. Nu mă voi lupta? — mi-am zis eu, nu mă voi lupta cu fiii dușmanilor mei? Da, mă voi lupta, barde! că simt țâria sufletului meu.

CÂNTEC.

Anzi uni un vânt ce șopoteste
Tăcerea frunzelor rupând?
Sunt ale mele versuri dragă
În noaptea tainică plângând!

Dar dacă m'ai iubi copilă
La ochii tăi te ai purta
Lumina versurilor sfide
Și farmec din dăruirea mea.

C. Cosbina.

trăim, ar putea și ar trebui să zădărnicească mărșăveniile de felul celui cu alegerea reștatului Arsenie Vlaicu în vreun sinod eparchial al bisericii răsăritene, precum ar putea să împiedece și străbaterea dăhului unguresc în unele părți ale bisericii unite.

Cu această observare aprobăm întru totul cele cuprinse în articolul distinsului nostru amic.

INTERNE

Khuen la curte și rezolvarea crizei. Contele Khuen azi la 11 ore a fost primit în audiență la Majestatea Sa. Khuen în decursul audienței a prezentat M. Sale hotărîrea consiliului de miniștri ținut ieri în Viena. Majestatea Sa a incredintat pe contele Khuen cu formarea cabinetului. Cabinetul însă rămâne compus tot din acelea persoane. Monitorul oficial de mână va comunica denumirea cabinetului și tot odată va comunica și un manifest al Majestății Sale, manifest care va cuprinde toate motivele cari au determinat pe Majestatea Sa a rezolvi criza în acest mod. Audiența lui Khuen a ținut un sfert de ceas. La ora 12 a fost ținut din nou un consiliu de miniștri la care a luat parte și banul Cuvaj.

Membrii cabinetului se vor reîntoarce azi la Bupapesta. Cabinetul acesta probabil marți se va prezenta camerei.

Guvernul va întrerupe ori ce pertractări cu opoziția și se va baza numai pe partidul muncii. La caz că opoziția va zădărnici din nou pertractarea proiectelor legii militare, camera va fi dizolvată în timpul cel mai apropiat.

Situația politică. Din izvor absolut autentic suntem informați, că guvernul Khuen, numit din nou, va fi numai un guvern transitoriu, care peste câteva săptămâni va fi înlocuit definitiv printr-un guvern al dreptului electoral. În privința nămirii guvernului Khuen factorii competenți din Viena au avut în vedere diferite considerații. Dintre acestea mai însemnată a fost aceea, de a se strivi deodată cu rezoluția întreg partidul muncii, ca prin aceasta să se delătore definitiv această piedecă din calea nămirii noului guvern. O altă considerație însemnată, care încă este considerată de importantă la Viena, este rezolvirea bugetului comun. Să nu se creadă, că în Viena se ține atât de mult la guvernul Khuen, dovadă în privința aceasta este audiența de ieri, care a durat abia un sfert de oră și în care cont. Khuen-Hédervary a anunțat Maj Sale abandonarea rezoluției.

Prezintarea noului guvern în cameră va avea loc luni sau marți, iar după aceasta camera va fi amânată pe o săptămână, până după Paști, ori probabil și pe mai multă vreme, de oarece în timpul acesta în delegațiuni va trebui votat proiectul de indemnitate în privința bugetului comun.

E mai probabil însă, că se va cere delegațiilor numai o autorizare bugetară pe timp de 2—3 luni.

După aceasta, ori probabil mai înainte de aceasta guvernul va desbata reforma militară, dar e mai probabil, că în momentul renouirii dezbaterii reformei militare obstrucția va izbucni cu cea mai mare putere. În cazul acesta guvernul se va năzi să înfrângă obstrucția, însă probabil fără rezultat. După aceasta va urma necesitatea, că guvernul să ceară indemnizare pentru dizolvarea camerei.

Se crede, însă, că guvernul nu va primi această indemnizare, iar în cazul acesta devine scendent și timpul transitoriu. Până atunci guvernul Khuen își va fi implinit datoria împreună cu partidul muncii a înghițit rezoluțiunea, a lăsat bugetul comun ori indemnitatea comună, deci guvernul Khuen va putea pleca.

După aceasta va urma soluția pe baza dreptului electoral cu reforma militară provizorie și decăzută cu nămirirea noului guvern — autorizarea pentru dizolvarea camerei.

Soartea mandatului dela Orăștie. Curtea de casație precum se știe, a fost ordonat întregirea cercedării în chestia petiției dela Orăștie, deoarece judele delegat — din însărcinarea curții de casație — de Tabla reg. din Cluj n'a voit să asculte martorii privitor la întrebările următoare din petiție:

Adevărat este, că în prezenta alegerii în restaurantul „Transilvania” s'a dat alegătorilor de mâncat și de băut, fapt ce oprește legea în mod expres?

Adevărat este, că dr. Farkas Pál a avut cunoștință despre tâmbălăul acesta, și că mâncarea și băutura s'a dat cu știrea lui prealabilă?

Sau ascultat martorii: 1. Victor Bedeleu, 2. Pătru Lupș, 3. George Vasiloi, 4. Nicolae Arimesc.

Toți patru au fuzionat unanim, că în prezenta alegerii, după amiază pe la patru ore, s'a prezentat Farkas la ei pe când erau așezați la mese în curte. a dat mâna cu ei și în prezența lui au adus chelnerii bere.

Seara între 8 și 9 iar a apărut Farkas și cum în localul cel mare dela Hotelul Transilvania, unde erau închisi alegătorii, s'a prezentat pe la toate mesele, a dat mâna cu alegătorii, dintre cari cei mai mulți erau beți. A fost de față, când aduceau chelnerii berca și vinul în sală, fiecare alegător comanda ceea ce dorea pentru că atât mâncarea cât și beutura erau în abundență.

Conștiința prealabilă a lui Farkas Pál conține anume motiv de nulitate absolută, prin urmare dacă Curtea de casație va constata din fuziunile acestea cunoștința prealabilă alui Farkas, va trebui să nimicească alegerea necondiționat-

S'o vedem.

La putere cu orice preț. Iată ce serie ziarul „Zeit” despre guvernul și șeful de guvern care a fost și ar vrea, să mai fie, indiferent în ce condiții căci de fapt nici până acum n'a avut vre-un program ci singura grijă a sa a fost de a rămâne cât mai mult la cârmă pentru ca să asigure și mai departe privilegiile unora și robia celorlalți.

Contele Khuen n'a prezentat azi M. Sale o nouă formulă pentru modificarea paragrafului 43 al legii militare, ci dimpotrivă a declarat că renunță definitiv la politica de concesiuni și se întoarce la vechia sa politică și anume, de a trece proiectele militare prin parlamentul ungar fără vre-o concesiune națională. Khuen a declarat M. Sale că e hotărât a duce până la sfârșit această politică. Pentru a-și putea ajunge ținta contele Khuen a avut dela coroană împuternicirea pentru dizolvarea camerei. Prin noui alegeri, cel puțin de acele nivel ca cele trecute, ar voi să zdrobească opoziția care l-a indispus așa de mult.

De fapt chestia reformelor militare e tot acolo unde a fost cu 9 luni în urmă. Ceeace ar fi nou e că Khuen s'a hotărât a nu mai privi lucrurile indiferent ci să se servească din nou de acel mijloc pe care a dovedit că îl știe mânuși cu desăvârșit pricepere, de noui alegeri. E întrebare însă dacă va renuși sau nu ca prin noile alegeri să scoată opoziția din parlament.

Afară de aceasta, Coroana, în urma deziluziilor pe cari i le-a procurat Khuen în ultimele luni, va găsi de cuviință să-l însărcineze din nou și să-i încredințeze dizolvarea Camerei? Nu trebuie apoi a se pierde din vedere că, nou politică a lui Khuen chiar în cazul cel mai bun ar însemna amânarea pentru mai multe luni a reformelor militare așa că ridicarea contingentului de recruți ar fi imposibilă anul acesta. Din loc bine informat se află că Khuen a prezentat următoarele 5 condiții pe baza cărora e gata să rămână și mai departe la putere: 1. Renunță la rezoluție. 2. Va trece prin cameră proiectele militare fără vre-o condiție. 3. Contra opoziției războinice va întrebuița forța. 4. La noile alegeri va duce contra opoziției o luptă de exterminare. 5. Contra independențelor războinice se va alia cu Kossuth și Andrássy.

Încă o vorbă în chestia internatului universitar din Budapesta

Am citit articolul isvorit din inima românească a dlui Em. Ungurean publicat în nrul 58 al „Românului.”

În chestia scopului urmărit nu poate fi pluraritate de vederi. Că un internat universitar românesc în Budapesta este o necesitate și încă arzătoare, — este o chestie care nu poate forma obiect de discuții. Căci nu ai cu cine să discuți, fiind în acest punct toată lumea românească de aceeaș părere. Da, ne trebuie acest internat în Budapesta pentru fiii noștri, trimiși la instituțiuni, cari în cele mai multe cazuri se luptă cu grijile traiului de azi pe mâne.

Și trebuie să avem acest internat cât se poate de curând!

Apoi tocmai pentru că ne trebuie atât de curînd, mi-se pare că planul frumos al dlui Ungurean în forma propusă de d-sa — și aci are loc o discuție — nu ne va duce la scopul dorit.

Eu socotesc, că un internat în Budapesta așa cum l-am dori să fie, adăpostind cel puțin 100—150 de tineri români, împreună cu o „mensa academica” pentru restul de vr'o 100 de tineri români, — va costa cam jumătate milion de coroane.

Am toată încrederea în dărnicia și însuflețirea Românilor din patria noastră. Dat-am atâtea dovezi, că știm să jertfim mult, foarte mult pentru scopurile generale ale înaintării noastre culturale. Ba, — nu odată, — rămânem surprinși și uimiți de această nobilă dărnicie a neamului, pe care o solicităm zilnic, în toate unghiurile țării și pentru fel de fel de scopuri.

Cu toată această încredere, cu tot acest optimism extern nu cred, că pentru internatul proiectat, am putea să adunăm paralele necesare nici în 10 nici în 20 de ani.

O jumătate de milion — pe lângă zecile de mii ce trebuie să le contribuim an de an — este un plus, pe care cu nici o însuflețire nu-l mai poți stoarce din pungile modeste ale neamului românesc.

De ar fi vorba de 100,000 coroane, da, — atât nu zic că nu am putea face în câțiva ani. Dar suma aceasta nu ajunge și înflințarea internatului se amână ad Kalendaras Graecas, — fără ca în acelaș timp să avem un capital cel puțin încă odată pe atâta — cât ne trebuie pentru zidire — și pentru întreținerea mare parte gratuită, sau cu preț redus a tinerimii.

Un Carnegie nu avem, care cu milioanele sale să ne scape de toate grijile financiare ale luptei noastre pentru lumină. Ni-se cere mult, înspăimântător de mult, și avem puțin, grozav de puțin — în raport cu cât ni-se cere.

În situația aceasta ni-se impune — între alte multe și mărunte — și o economie înțeleaptă și rațională cu mijloacele noastre de acțiune și cu isvoarele noastre materiale, — tocmai fiindcă aceste sunt extrem de modeste față cu exigențele enorm de mari ale susținerii și înaintării noastre.

Dacă este cineva, cui i-se impune, să învârtă banul de zece ori până îl dă pe ceva și să-și tragă de zece ori samă, că ce face cu banul ce i-s'a încredințat de înaintașii și contemporanii generoși, că unde să-l plaseze cu mai mult folos, — că unde să-l dea de azi și unde să amâne datul pe mâne, sau pe poimâne, — apoi noi românii

din această țară suntem în această situație; — la tot cazul situația aceasta nu este plăcută, — dar e ageritoare de minte și astfel urzitoare de înțelepciune. Sărăcia noastră deci — câtă vreme ne lasă în cele materiale mai slabi — ne dă o altă armă puternică, arma prevederii și a înțelepciunii, care este și mai puternică și mai de folos, decât aceea, pe care nu o avem: abundența materială.

Intemeiați pe aceste premise, vom admite chestiunea înființării unui internat universitar în Budapesta în forma luată în vedere de bunul român Emanuil Ungurean, — numai dacă nu am putea afla între bănișorii noștri adunați până acum spre scopuri publice culturale, nici un ban, care să poată fi utilizat pentru internatul proiectat. Căci „economia înțeleaptă și rațională”, amintită mai sus ne dictează, să nu secătuim la extrem punga dărnicii publicului nostru; căci punga aceasta ne trebuie pentru atât de multe scopuri ardente*), câtă vreme putem găsi spre scopul dorit un isvor bogat, gata și tocmai cu această menire.

Și nu mă măgulesc cu nici o ambiție de „descoperitor”, dacă fără să mai lungesc vorba, o spun, că noi avem — eternă fie memoria marelui binefăcător — acest isvor bogat în fundațiunea lui Emanuil Gozdsu, ale cărei averi se află tocmai în Budapesta și care-și are reprezentanța sa tot acolo și din care au să se distribuie stipendii tocmai pentru tinerimea noastră universitară.

Nu am la mână rațiocinile fundațiunii fericitului Gozdsu și astfel nu pot să vorbesc cu exactitate matematică despre situația fundațiunii. Dar nu cred că greșesc dacă evaluez averea fundațiunii la circa 7 milioane de coroane, din ale cărei venituri se distribuie stipendii la vreo 160,000 coroane pe an. Dacă socotim din suma ce se dă an de an pentru stipendii numai 80,000 coroane destinate pentru studenții universitari, atunci — socotind fructificarea cu 5% — aceste 80,000 coroane corespund unui capital de 1 milion și 600 mii de coroane.

Plasându-se din suma aceasta: jumătate de milion în proiectatul internat, — s'ar putea adăposti în el — în schimb pentru stipendiile plătite în bani — toți universitarii stipendiști ai fundațiunii și ar mai rămânea un capital de 1 milion și 100 mii de coroane cu un venit anual de 55 mii coroane, din care să se acopere întreținerea internisților, care nu va trebui să fie gratuită decât poate pentru jumătate din cei primiți, iar pentru o altă jumătate cu plată de vre-o 40—50 de coroane pe lună...

Statutele fundațiunii nu pot să pună pedeci realizării acestei instituțiuni nobile și umanitare. Din punctul de vedere al fundațiunii este absolut irelevant, dacă banii votați pentru stipendii îi plătește ea direct la mâna stipendiștilor s'au îi dă tot pentru ei la internat. Dar va face de altă

*) Numai câteva în pripă: Completarea gimnaziului din Brad, — internatul școlilor medii din Brașov, — Seminarul din Caransebeș, — fondul de penzii al presei române, — salvarea celor câteva sute de școli confesionale, — zidurile de biserică, — mesele de studenți, etc. etc. — și trebuințele cresc cu fiecare zi înainte.

parte un bine cu mult mai mare, ca până acum. Căci va asigura existența ticnită, în condiții igienice și morale perfecte, ale rândurilor de generații tinere și va înlesni greutățile alor zeci și sute de familii românești, cari azi, cu sudori de sânge își pot susține copiii la universitate, ne mai pomenind groaza lor perpetuă de alunecarea morală, care pândeste în capitală în toate ungherele după bieții tineri fără de căpătâiu și fără destulă tărie sufletească.

Să facem deci apel la reprezentanța fundației lui Gozdu! Sunt acolo fruntașii laminători ai neamului nostru! Ei trebuie să ne înțeleagă glasul și să ne aprecieze justa dorință! — Să încununeze memoria neuitatului binefăcător Emanuil Gozdu cu această grandioasă instituție de binefacere, care să-i vestească numele din veac în veac!...

Și când tinerimea noastră își serbează jubileul de 50 de ani al încheierii sale în societatea „Petru Maior”, — atunci să ne fie dat să-l auzim pe venerabilul prezident de onoare al ședinței festive, pe d. *Parteni Cosma*, membru și el în reprezentanța fundației lui Gozdu, — vestind cuvântul de bucurie — în numele reprezentanței fundației lui Gozdu — tuturor celor de față și celor de departe:

Internatul se va face!

Mai minunat jubileu nici că și-ar putea dori societatea „Petru Maior!”

Apelez la inima nobilă și la mintea înțeleaptă a d-lui Emanuil Ungureanu, care a ținut să-și ridice cuvântul său atât de ponderos în această cauză măreață, și-l rog să-și pună prețioasele sale stăruințe — dacă e să se facă **bine** un lucru mare — în direcția ce am îndrăznit să scot aci în evidență.

V. Gilu.

EXTERNE

Congresul naționalităților. *Oficiul central al naționalităților organizează un congres al naționalităților care se va ține la Paris dela 16 la 20 iunie st. n. La acest congres se vor discuta următoarele chestiuni:*

1) Cauzele redeșteptării naționalităților în secolul al IX-lea și urmările acestei redeșteptări. — Raportor general d. *Ch. Seignobos* profesor la Sorbona.

2) Naționalitățile și pacifizmul. — Raportor general d. *Emile Arnaud*, vicepreședinte al Biroului Internațional al Păcii.

3) Feminizmul la diferitele naționalități, revendicările și metodele sale. — Raportor general, d-ra *Lidie de Pissarjevsky*, conferențiară la Colegiul liber de științe sociale.

4) Mișcarea istorică automată. — Raportor general d. *Letacommoux*, agregat universitar.

5) Organizarea cooperativei naționalităților pentru apărarea mutuală a drepturilor lor. — Raportor general d. *Iacob Novicov*.

Comitetele nationale pentru prepararea congresului în diferitele țări sunt invitate a redacta rapoarte asupra acestor chestiuni de către specialiști.

Aceste rapoarte trebuie să ajungă înainte de 10 mai 1912 la Secretariatul general al Oficiului Central al Naționalităților, care le va comunica raportorilor generali.

Printre membrii Comitetului executiv al Con-

gresului se găsesc d. Emile Arnaud, Victor Berard, R. Leygue, Paul Meunier, Ch. Seignobos.

„*Courier Européen*”

Reformele în Macedonia. Asupra acestei chestiuni marea revista politică „*Courier Européen*” scrie următoarele:

În urma asasinatelor care nu încetează de a avea loc în satele din Macedonia, opinia otomană a sfârșit prin a înțelege că ar fi locul de a se reveni asupra reformelor propuse și întreprinse acum câțiva ani de către puteri și a căror continuare a fost împedată de către revoluția din iulie. În privința aceasta o discuție s'a angajat la începutul acestei luni (martie) între ziarul *Mir* din Sofia și *Ikdam* din Constantinopol.

Răspunzând unui articol a lui *Mir* asupra reformelor în Macedonia, *Ikdam* amintește că s'a propus de mai mult timp de a reforma jandarmeria, incredințând administrația acestei arme la ofițeri străini, creând o școală de jandarmerie și *consilii deliberative locale, care să aibe puncte comune cu dietele austriace.*

După ziarul turc, idea descentralizării nu a fost nici odată bine înțeleasă în afară de Turcia; s'a voit să i se dea înțelesul unui fel de autonomie. „Prin descentralizare, noi înțelegem extinderea puterilor autorităților și a corpurilor constituite din provincie, restrângerea formalităților administrative, dar nici decum autonomia.”

Privitor la reorganizarea jandarmeriei, *Ikdam* respinge părerea lui *Mir* și declară că jandarmeria trebuie să depindă de guvernul central pentru a putea contribui la apărarea națională. Aceasta dependentă va fi mai ales necesară dacă vor fi instructori străini, căci trebuie să se bage de seamă spre a nu se lăsa ofițeri străini liberi de a proceda cum le-ar plăcea. Este de părere că trebuie angajați instructori din țările mici ca Elveția, Danemarca, Olanda, care nu au interese în Turcia.

O declarație pentru tripla alianță în camera italiană. În camera italiană s'a auzit în zilele aceste un glas până acum nemai auzit între păreții ei.

La desbaterea bugetului ministerului de externe republicanul neapolitan Calojanni s'a declarat fără nici un înconjur pentru tripla alianță. Vorbirea avântată a republicanului Calojanni caracterizează cu mult mai tare, decât ovațiile făcute — după atentatul contra regelui Italiei — înaintea ambasadei austro-ungare în Roma, apoi în orașele Turin și Cagliari, transformarea poziției sufletești a poporului italian în timpul mai recent. Când și un membru al partidului republican, care până acum întotdeauna se entuziasma pentru republica franceză și despre Austro-Ungaria vorbea numai cu o adâncă antipatie, luptă acum pe față pentru tripla alianță, este cea mai bună dovadă, că națiunea italiană și-a schimbat cu totul concepția politică. Curentul domnitor în Italia s'a schimbat și vântul nu mai bate numai într'un colț ci resbătându-se cu toată puterea și-a luat calea spre Marea Mediterană!

Italia voiește cu orice preț să ajungă putere maritimă în Marea Mediterană și în scopul acesta se simte strâns legată cu puterile din Europa de mijloc. Legătura diplomatică a intrat în sufletul poporului.

Deputatul Calojanni declarându-se fără nici un înconjur pentru tripla alianță a întrebat guvernul că nu va putea folosi situația nouă creată ca să intervină în favorul italienilor din Austria. La care ministrul de externe San Giulano i-a răspuns, că este un principiu de drept internațional și o normă pentru relațiile dintre state, ca nici un guvern să nu se amestece în afacerile interne ale unui alt stat. Italia trebuie să pretindă, ca acest principiu statele străine să-l respecte față de ea și tot așa și Italia trebuie să o facă aceasta față de alte state.

Relațiile solide și asigurate de prietenie și alianță dintre Italia și Austro-ungaria însă nu pot să influențeze acest principiu.

Ministrul San Giulano în declarația sa de înțelegere cu prim-ministru italian a spus, este contrar scopului, ca guvernul în timpul față să clarifice chestii internaționale și cu privire la conducerea războiului. Camera și țara va prețui tăcerea aceasta a guvernului impusă de interesul cel mai înalt al patriei. Tăcerea această atât de mult spunătoare a mai arătat odată în întregi, că poporul italian este una și nestrămut în decisiunile lui și de data aceasta ministerează să reprezentații națiunii vor întări mai mult lumea în credința aceasta.

Budgetul ministerului de externe camera primit.

Convențiile anglo-franco-italiană! Cu ziunea vizitei împăratului Wilhelm la Viena și Veneția ziarele din Austria au scris sloccvent spre regenerarea alianței triple, exprimând în mai mult o dorință decât o convingere. În aceeași zi însă ziarul italian „*Piccolo*” publică știrea, izvor autoritativ și demn de toată încrederea, că se lega o convențiune anglo-franco-italiană, în vederea Mediteranei, și la care aderă și Rusia. scopul acestei convenții ar fi ar exclusivă penetrarea oricărei alte puteri în Marea-Mediterană și întărirea influenței franceze și engleze în aceste părți.

Oricare ar fi adevărul acestei știri, fapt este că Italia este nu fără învoirea acestor două puteri mari a pus picior în Tripolitania.

Un precedent grav

Minimul de salarii în Anglia.

Greva minărilor din Anglia a provocat tarea unei legi care creează un precedent grav de cea mai mare importanță economică și socială în acest stat: *minimul de salarii* la care au de aci înainte dreptul lucrătorii dela mine de cărbuni din Anglia. Camera comunelor votat la 21 martie st. n. cu 348 voturi contra 225 această lege, opera guvernului liberal și Asquith.

Lupta opoziției conservatoare engleze privindă acestei reforme a fost din cele mai dârjite și în același timp purtată cu multă convingere. Dar cu toate argumentele puternice cari oratorul acestei opoziții, fostul șef al partidului conservator Balfour, le-a adus împotriva proiectului guvernamental, legea minimului de salarii, *menită a revoluționa raporturile dintre patroni și salariați* a fost adoptată.

Putem spune că votarea acestei legi a fost nu numai un triumf al liberalilor englezi, ci poate se vor căi odată de ceea ce au făcut cum, dar în primul rând o victorie a sindicatsului din Anglia.

Cu toate că cititorii noștri cunosc în general împrejurările în care s'a votat minimul de salarii și însemnătatea acestei legi, totuși să relevăm câteva fapte și câteva detalii cari vor lămurii și mai mult această chestie care poate că va veni și la noi în curând în dinea zilei.

Discuțiunea asupra numitei legi a fost foarte aprinsă și totdeauna interesantă. Din gumentările celor două tabere reiese că guvernul liberal a venit cu un proiect de lege care era mai mult o *necesitate politică* și nu primă convingerea partidului liberal, și mai ieșe că partidul conservator era convins de aceasta afirmă când a combătut această lege.

Primul ministru Asquith și ministrul externe Sir Eduard Grey, cari au luat cuvânt în numele majorității, au trebuit să facă multe eforturi spre a susține cu demnitate guvernului. Iată, cuvânt cu cuvânt, argumentul principal al guvernului englez: „Nu putem asistăm cu brațele încrucișate la o eriză care durează de aproape trei săptămâni și care rielitează chiar existența industriei naționale.”

„Să nu vinzi scump, dar să târguiești ieftin”. Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar mobile frumoase, ieftine și bune

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trăsouri pentru mires

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

Scrisoare din Londra

26 martie 1912.

Greva minerilor. — Arestări ce fac vâlvă. — O scrisoare a lui Bernard Shaw. — Excepția Dickens.

Astăzi în camera comunelor are loc a treia citire a legii *minimumului de salar*. Dar lumea se întreabă neliniștită: care va fi efectul acestei legi? Se va pune capăt grevei? Toată greutatea stă acum în faptul că minerii stăruie din răsputeri a se fixa în lege *minimumul de salar*. Cifrele lor de 5 șilingi și 2 șilingi nu-s cifre mari și nu-s lipsite de rațiune.

Guvernul însă nu vrea să le admită; introducerea lor ar schimba spiritul legii; orice fixare în cifre ar crea un precedent neplăcut pentru guvern, ar inaugura — cum se exprimă un ziar: *un nou capitol în drama industrială*.

Așa fiind guvernul a încercat o altă eșire din încercătură: a spus, că va primi cifrele de mai sus, după ce însă minerii și proprietarii vor cădea de acord asupra lor. În acest scop s'a convocat iarăși o conferință, care s'a început ieri, continuându-se și pe ziua de azi. Rezultatul conferinței nu se știe — comunicatul oficial de aseară nu dă lămuriri. Se afirmă însă în ziare, că bună parte de proprietari *tot nu cedază*. Și greva merge înainte și din zi în zi suferința crește, și numărul celor scoși din lucru se mărește în chip îngrozitor...

Acesta este un argument mai mult *politic* decât economic. Rezolvarea crizei provocată de mineri era o chestiune de existență nu numai pentru industria engleză, dar și pentru guvernul liberal și pentru întreaga Anglie! Liberalii, văzând pericolul cel mare ce-l ascundea greva au cedat pretențiilor sindicatelor minerilor și au admis minimumul de salarii, care trebuie considerat ca un *expedient* mai mult politic decât economic.

Spre a salva aparențele dreptății și spre a nu se lăsa să se vadă triumful sindicalismului, Asquit și sir Grey au afirmat, în cursul discursurilor lor, că prezenta lege oferă garanții atât pentru lucrători cât și pentru *patroni*.

Această afirmațiune a fost combătută cu multă energie și cu un întreg aparat de dovezi de către Balfour. Oratorul conservator a arătat legea minimumului de salarii prezintă avantajii enorme pentru lucrătorii fără a da patronilor posibilitatea de a-și crea o garanție contra lucrătorilor cari lucrează *prost* și au un salariu minimum fixat, sub care nu vor putea fi plătiți. Balfour a dovedit că legea este unilaterală, favorizând numai pe mineri.

Primul lucru pe care nu-l admite Balfour este că guvernul recunoaște ca un fapt egal greva minerilor, care este o pornire revoluționară, căci după ce federațiunea minerilor s'a obligat prin *contract* de a lucra în condițiunile stabilite anul trecut, de comun acord cu patronii, totuși a declarat greva.

Fruntașul conservator nu admite că guvernul liberal să aducă o lege atât de avantajoasă lucrătorilor când această lege nu se poate justifica decât prin greva actuală, iar această grevă este ilegală, este un act revoluționar.

În al doilea rând Balfour a dovedit că garanțiile pe cari noua lege le oferă patronilor în cazul când lucrătorul nu-și face datoria, lucrează *prost* sau neglijent, deși este de aci înainte asigurat printr'un salariu minim, sunt nule. Nicăieri în legea votată de liberali nu se găsește un articol care să stipuleze că în schimbul minimumului de salarii acordat lucrătorilor patronii vor avea dreptul la un minimum de producțiune din partea salariaților.

Afară de acestea întreaga lege nu are nici o sancțiune legală serioasă. Lucrătorii vor putea în oricare moment să violeze legea refuzând a lucra, proclamând greva, fără ca patronii să poată avea o sancțiune oricare ar fi ea, cât de puțin severă împotriva persoanelor lucrătorilor. Acum ca și înainte lucrătorii vor putea declara greva și vor putea forța pe patroni să urce acel minimum de salarii fixat de lege.

Ultimul argument și cel mai puternic al d-lui Balfour împotriva acestei legi a fost următorul:

„Ceeace ați făcut pentru mineri, cari lucrează mai puține ore și câștigă mai mult decât ceilalți lucrători englezi în termen mediu, va trebui s-o faceți pentru lucrătorii dela toate industriile”.

Iată, prin urmare, că legea minimumului de salarii pentru mineri a creat un principiu pentru care sindicalismul a luptat cu îndârjire zeci de ani de-arândul și care formează un precedent grav în economia politică a Angliei. Este sigur, că în scurt timp *toți* lucrătorii din Anglia vor cere o legiferare generală, care să consacre această măsură pentru toate industriile din Anglia. Atunci patronii vor fi nevoiți să urce prețul produselor acelor industrii și mărfurile engleze vor fi mai scumpe și prin urmare mai slabe în concurența mondială.

Noi am înregistrat acest eveniment economic și social, fiindcă el constituie o însemnată etapă în lupta claselor muncitorești contra capitaliștilor.

București, 14/27 martie.

Mircea Russu-Sirianu.

ștersături; rândurile fug înainte apăsate, cu mici infiorături... Dar pe cât înaintează în vârstă pe atâta grija de ceeace vrea să spuie lumii îl stăpânește mai mult. Într'un colț e acolo și romanul neisprăvit: *The mystery of Edwin Drood*.

Pe însuși vechi ul pupitru ce aparține lui Dickens stă romanul, și-i deschis la pagina scrisă cu o zi înainte morții. Cu deosebită mișcare sufletească prind a descifra câteva rânduri, în cari acela ce se afla în ajunul morții, cânta tocmai farmecul vieții pământestii:

„O strălucită dimineață lucește pe orașul vechiu. Antichitățile și ruinele sunt neîntrecut de frumoase, cutare iederă licărind la soare, și cu bogății pomi legănându-se în aerul îmbalsamat. Schimbări de lumină glorioasă din crengile mișcătoare, cântări de păsări, mirezme din grădini, păduri și câmpuri...”

D. Larungu.

Glume

La tribunal:

— D-ta ești dat în judecată că ai încuviințat în stabilimentul d-tale jocuri de noroc.

— Jocuri de noroc! domnule președinte, eu protestez: toți domnii aceștia înșelau.

Intr'un salon:

— Ei, da, doctore, știi că confratele d-tale Z. se laudă mereu că are mai mulți bolnavi ca d-tu?

— E adevărul curat... fiindcă, eu îi vindec pe ai mei mai repede!

Cronica femenină

O întrebare despre lux.

Iubite cetitoare!

Rar se mai află cuvânt, care să se bucure de atâta „autoritate” ca și cuvântul „lux”. El e purtat din gură în gură, despre el s'a scris și se scrie prin ziare, reviste, astfel, că, deși cuvântul în sine a devenit banal, punerea lui în praxă, a făcut — progres. Și cu durere trebuie să recunoaștem, că mai ales la noi românii, luxul a luat un avânt, peste puterile noastre, în raport cu starea materială. O parte considerabilă din femeile noastre și-au uitat de suflet, de inimă, de misiunea aleasă și frumoasă dată femeii și nu găsesc plăcere, decât în toalete, pălării etc. — De unde vine imboldul acesta neînfrânt pentru lux? Cine e factorul, care mână femeia pe cărarea acestei prăpăstii? E neștiința, superficialitatea femeii, sau ce?

Despre aceste, discutăm cu o prietină, zilele aceste. Și părerile noastre, până acum aceleași, la întrebarea „Cine e factorul, care mână femeia pe cărarea acestei prăpăstii?” — s'au deosebit. Una acuză pe „bărbat”, cealaltă pe „femeie”.

Iată de ce prima, a susținea că bărbatul ar fi cauza luxului.

Bărbații nu caută adevăratul frumos la femeie, ci frumosul bătător la ochi, frumosul artificial. Aci e greșala. Femeile gătite, ușurate, sunt totdeauna căutate de bărbați, pe când cele virtuose, nu numai că sunt nebagate în seamă, dar sunt chiar batjocurite. Pe bărbați, șiretlicurile, apucăturile cochete îi farmecă, pe când neîndemânarea celorlalte în astfel de meșteșuguri îi lasă rece. Iar femeia mână de imboldul propriu femeiesc „să placă”, face cât numai poate să fie frumoasă, prin găteli scumpe și câte și mai câte nimicuri și întorsături rafinate.

Acum se întâmplă răul cel mare. Femeile cu destulă tărie sufletească se retrag, dar ră-

Pentru sezonul de primăvară au sosit

noutățile în tot felul de **pălării, cravate, albituri, gu-lere, ciorapi**, precum și **ghete** de o calitate de recunoscut de bună pentru bărbați, dame și copii, cari le pun la dispoziția m. st. cumpărători.

Pe acela care ne sprijinește îl sprijinim și noi.

MANNHARDT JENŐ

urmasul lui LEITNER LAZAR

ORADEA-MARE (Nagyvárad) strada Zöldfa nr. 13.

Telefon 695.

mân cele mai slabe; șovăiește între da și nu, apoi cad în mreaja femeilor-păpuși. De aceea bărbații hotărăsc mult asupra lucrului, ei îl sprijinesc prin faptul arătat, ei pregătesc drumul luxului, fiindcă nu știu prețului și afla adevăratul frumos în femeie. Așadară bărbatul e factorul ce mână femeia pe cărarea acestei prăpăstii afirmă A.

Să vedem acum ce zice B când susține, că „luxul depinde numai și numai dela femeie”.

Intâi de toate, e de aceeași părere cu A, în ce privește descrierea femeii-păpușe, dar nu și mai departe. — E adevărat că bărbaților (sunt și excepții) le place mai mult felul acestor femei, însă — după cum afirmă B — numai artificial, după cum sunt și ele. Tipul bărbatului descris de A, e drept că-l întâlnești în societate, dar și aci, femeia e vina. Dacă femeia ar disprețui podoaba locului, bărbatul ar găsi adevăratul frumos, căci lumina orbitoare a superficialității s'a dus, lăsând loc adevăratei frumuseți care e — „virtutea femeii”. — Căci după cum spune B, de-ar exista virtute în inima fiecărei femei, lux n'ar fi. Fiind-că luxul e pur și simplu, un șiretlic al femeii lipsită de calități mai înalte și frumoase. — Sufletul unei femei adevărate, e o enigmă, în care numai căutând găsești șirul de comori ascunse. Iar o astfel de femeie, cu suflet și inimă așa de prețioase, nu umblă după artificialul luxului, nu vrea să placă prin „spoială”, ci prin „eul” ei. — De aci urmează că, lucrul depinde numai dela femeie și voința ei”, susține B.

Acum, după-ce am dat în rezumat ambele păreri, las să urmeze, răspunsurile stimatelor cetitoare, dacă „luxul depinde dela bărbat sau dela femeie?” Și ce trebuie să facem, să curățim acest rău dintre noi ori de unde ar veni el?

Mafir.

Situația politică în România

In România, de câțiva vreme, situația politică este foarte încordată. Se știe că de mai mult timp partidele de opoziție s'au retras din parlament, pornind o vie agitație politică pe cale de întruniri publice. Principala temă pe care se dă lupta este aceea a tramvaelor comunale.

Iată pe scurt în ce constă această chestiune. Sub trecutul guvern liberal s'a constituit o societate care în asociație cu primăria avea să ia în exploatare liniile de tramvai din capitală construind pe lângă cele actuale o rețea nouă foarte bogată.

Asupra acestei societăți actualul guvern a ridicat obiecția că pe deoparte primăria fiind pe lângă acționară și proprietară a solului, nu este îndreptățită numai cu proporția ce i-s'a atribuit de către legea de înființare a societății și că trebuie să i-se dea o redevență separată. Iar pe de altă parte a mai pretins că trebuie să se acorde comunei o despăgubire specială pentru vechea rețea de linii care o aduce societății.

Acționarii societății însă susțin că primăriei i-s'au oferit avantajii destul de mari pentru tot aportul ei față cu restul acționarilor.

Neputându-se ajunge la un acord pe cale pacifică guvernul a desființat prin lege societatea comunală alcătuind statute noi.

Pentru acest motiv acționarii s'au adresat tribunalului, care a declarat aceasta lege de neconstituțională.

Paralel cu această opoziția a pornit o campanie foarte acută de întruniri însoțite de manifestări de altfel pacifice.

Toate acestea fac situația guvernului destul de dificilă și de aci diferite sunuri de criză.

Nodul chestiunii stă însă acum la Curtea de Casație la care ministerul de interne și primăria au recurs împotriva sentinței tribunalului căreia i-se contestă dreptul de a judeca constituționalitatea legilor.

Procesul înaintea Inaltei Curți de casație se dezbate de două zile și sfârșitul lui se așteaptă cu nerăbdare.

In orice caz este probabil că dacă actualul partid nu se retrage, cel puțin va urma o nouă formație ministerială.

Din Valea Carașului Nouă cale ferată

Referitor la trenul Vârșet-Valea-Carașului dela societatea economică și de cetire din Vărădia primim știrea, că comunele din comitatul Timiș sunt în tratative în chestia trenului proiectat și una după alta votează sumele trebuitoare. Așa Voivodinul 50.000 cor., Coștei 100.000 cor., Vărădia 150.000 cor., cu rezerva că la trebuință vor ridica sumele sus amintite, Cudrițul 100.000 cor., Marcoveț 3.000 cor. Aceste sume destul de frumoase arată interesul și însuflețirea comunelor, dar arată și aceea că înaintarea modernă ce lipsă mare are de acest mijloc comunicator.

Exemplu de laudă a arătat comuna Coștei, unde la început au primit planul de tot rece, așa, încât ședința generală primă referitoare la calea ferată s'a ținut fără rezultat. A succes însă conducătorilor comunei a lumina poporul sedus de unii, cari numai interesul propriu l'au căutat — și la ședința ținută din nou încaza trenului a ieșit învingătoare, votându-se suma de 100.000 coroane. E de laudă comuna Cudriți, care punându-și în cumpănă toate puterile ei materiale, cu cel mai mare zel se luptă pentru înființarea trenului — și a votat o sumă care într'adevăr arată gradul de cultură și simțul de înaintare a poporenților ei.

Cu durere e de constatat, că nu așa stă lucrul în comunele din comitatul Caraș-Severin. Focul de paie arătat la început s'a stins și a rămas conservatismul obicinuit. Nu e mirare! Căci nu numai fruntașii comunelor, ba chiar factorii comitetului lucră cu tot posibilul contra trenului acestuia. Și pentru ce? Pentru că inițiativa a fost a comitatului Timiș și poate că nu e pe placul ei voia societății căilor ferate austro-ungare din Oravița.

Când conducătorii comitatului Caraș-Severin au văzut că lucrul e serios și că comunele Mercina și Vrani nu numai că voiesc a avea tren, ba chiar și ajutorarea materială au promis-o, nu au voit a se arăta pe față și ca aceste comune să nu vadă ghiarele mâței legată în sac, au plănuit o cale ferată nouă, care ar pleca dela Iam și ar avea o legătură prin Vărădia cu Cacova. Li-s'a promis comunelor, că aceasta linie nu le va cauza nici o greutate materială, așa așteaptă comunele acestea porumbul fript sau mai bine zis calea ferată care nu costă bani. Se înțelege că toată promisiunea e numai o tragere de șach, ca să împedecă înființarea trenului proiectat pe Valea Carașului.

Pe această cale atragem atențiunea comunelor interesate din com. Caraș-Severin, că se fie cu băgare de seamă, ca să nu rămână afară din comunicația proiectată, căci e de crezut, că vor urma zisei: „între două scaune vor ședea jos”, mai bine zis, dintre două trenuri vor merge pedestri...

Atâta le putem aduce la cunoștință că comunele din com. Timiș sunt gata a face trenul și fără comunele din com. Caraș și poate mai ușor, căci nu e lipsă de așa multe poduri și nu e silit a trece prin teritoriul com. Carașului.

E de dorit ca comunele acelea să se declare odată pro ori contra, ca chestia aceasta să nu sufere amânare.

După cele zise, mult nu putem aștepta ori

nimic, dar cu drept dorim declarația, că voesc contribuția în bani ori nu la trenul proiectat, căci cu bunăvoință încă nimenca nu a edificat cale ferată. Din partea noastră proiectul nou sau legătura Iam—Cacova e un prunc mort născut.

Însă îi vom felicita dacă vor fi în stare a aduce la viață pruncul mort, căci noi suntem prieteni înaintării și fiindcă comuna Vărădia e una dintre cele mai alese în proiectul nou, așa putem spune că noi cu cea mai mare bunăvoință primim proiectul com. Caraș-Severin dar bani pentru el nu avem.

Unul din partea localui.

Pentru mântuirea unei scântei de lumină românească.

Când părintele George Maniu din Nima ne-a adresat scrisorile sale pline de mișcătoare încredere în generositatea neamului său, spre a face apel pentru mântuirea școlii confesionale din parochia sa, a avut deplină dreptate.

„Nu sunt liniștit, până nu voi aduce la cunoștința neamului românesc starea tristă în care se află școala noastră, cugetând că a da dumnezeu și se vor îndura să sară în ajutorul nostru”, zicea vrednicul preot, convins că acest neam nu va trece cu vederea glasul unor bravi români, care în mijlocul unei regiuni bântuită de cea mai desfrânată furie a dușmanilor, țin de 16 ani cu toate jertfele o școală pe care nu voesc în nici un chip să o părăsească; dar pe care nu o mai pot menține numai cu propriile lor puteri.

Glasul părintelui din Nima de astădată a fost auzit și spre onoarea tineretului nostru universitar fie zis acela care ne dă prilej de a trimite bunului preot aceste veste, este un student universitar.

Iată scrisoarea ce primim dela acest inimos tânăr.

Stimate D-le Director!

Aflând din președintele d-v. ziar apelul mișcător al părintelui Gheorghe Maniu din comuna Nima (com. Solnoc-Doboca), am luat inițiativa de-a colecta în orașul Turnu-Severin pentru mântuirea școlii periclitată din comuna susnumită; considerând, că în o chestiune, care atinge în mod așa de hotărâtor soarta neamului, toți românii trebuie să-și întindă mâna de ajutor. Am onoare d-le director a vă trimite lista de subscripție și suma colectată de 116 lei 60 bani rugându-vă să binevoiți a trimite aceasta sumă la locul de destinație și a publica în președintele d-voastre ziar numele donatorilor și acestea rânduri; prin ceea-ce sper că exemplul nostru va afla răsădit în toate colțurile locuite de români.

I.-Severin, la 16 martie 1912.

Cu deosebită stimă:

Iacob Cornea,
student în farmacie.

Frumoasa faptă a d-lui Iacob Cornea și a generoșilor donatori, cari și-au dat obolul pentru a mântui de înstrăinare pe feciorii bravilor români din Nima vorbește dela sine.

Pentru noi, ea are o semnificație cu mult mai înaltă și pentru motivul, că inițiativa ei vine dela un tânăr universitar,

GONDA

Stabiliment de vestminte

TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.

Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.

Secție pentru comande după măsură. Pânuri originale engleze.

Prețuri ieftine.

Telefon 451.

Aprilie (lunia Paștilor) o „Serată teatrală” când se vor reprezenta piesele: „Curiozitatea femeiască” și „O petițiune”.

Monoclu. Primul monoclu se zice că l-ar fi avut Nero. Acest monoclu era o piatră de rubin foarte fin poleită.

Dintre cei mai renumiți bărbați cari poartă monoclu este bărbatul de stat Chamberlain, apoi fiul acestuia care de altcum întru toate imitează pe tatăl său.

In atențiunea comunelor! Recomandăm fabrica de mașini și de obiecte industriale soc. coop. în Budapesta, strada Alkotmány nr. 25.

Baie de aburi pentru dame și domni. În scaldă „Opre” situată pe piața Tököly, Lunea și Vinerea p. m. între orele 3—6 stă baia de aburi la dispoziția on. dame.

x Gustav Tátray — Oradea-mare, str. Răkoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cum-

Alexandra, văzând că nu merge de fel, nu se mai arată la tatăl său.

Astfel era boerul proprietar a o mie de suflete care se afla în fața lui Cicikof. Mă grăbesc să spun că atare fenomen se observă rar, în Rusia, unde totul în existența națională este mai înclinat către expresiune și rarefacție decât către restricție și condensare.

Un boernas rus caută să fie mereu în sărbătoare: un călor care trece pentru întâia oară peste țarinile lui se oprește uimit la vederea castelului, întrebându-se ce prinț apanajat a venit așa de odată să-și creeze o reședință de fantazie în mijc-ul atâtor mici proprietari ai unui contou necunoscut și fără drumuri; trecătorul ia drept un palat uite case de cărămidă și de piatră, albite cu cretă, terminate printr-o legiune de coșuri, de foișoare, totul înconjurat cu p multime de aripi și tot ce trebuie pentru vizitatorii sosind cele mai adesea pentru câteva zile cu nevasta, copii servitori și cai.

Ce nu găsești la boernas? Banchete, spectacole, baluri, plimbări nocturne în grădini mari ca niște parcuri regale iluminate a giorno de focuri de tabără și de mii de felinare, și însuflețite prin farmecele unei muzici armonioase și variate.

Jumătatea unui guvernământ e aici, imbrăcată cu ceea ce înfrumțează formele și nu le as-

păra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

x Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat.

„Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Rubrica de șach

sub conducerea maestrului Gheorghe Marco (Viena).

Publicăm de data aceasta, o partie mai veche, jucată la Londra între F. I. Lee (alb) și R. Teichmann (negru).

- 1. d2—d4 d7—d5
2. c2—c4 e7—e6

Aceasta e mișcarea populară; unii preferă aci contragambitul.

- 2. e7—e5
3. Cb1—c3 Cg8—f6
4. Fc1—f4

Mai tare e trăsătura 4. Cg1—f3 ori Fc1—g5.

- 4. c7—c5

G. Marco a jucat aci, la turnirul din München 1900, contra lui Janovsch, 4. . . . d5xc4 și și-a făcut o situațiune foarte avantajoasă, astfel:

- 4. d5xc4
5. e2—e3 Cf6—d5
6. Ff1xc4 Cd5xf4
7. e3xf4 Ff8—d6
8. g2—g3 Cb8—d7
9. Cg1—f3 Cd7—b6
10. Fc4—b3 Fc8—d7

- 5. e2—e3 Cb8—c6
6. Cg1—f3 Ff8—e7
7. a2—a3

Fără rost. Se potrivea mai bine 7. Ff1—d3 cu roșadă.

- 7. c5xd4
8. e3xd4 0—0
9. c4—c5

cunde, plimbându-se pe supt copaci și în cotiturile labisiturilor.

La nivelul acestei străluciri forțate, nimic nu pare nici trist, nici teribil; ea ținește teatral din decorul frunzișurilor, unde ramuri și frunze se întuminează împotriva firei lucrătorilor, având mai puțin frageda lor culoare verde; pe când sus, mai grav, mai posomorât se învâluie în întunec cerul cu frunze tremurânde, par a se cufunda mai departe în adâncimile umbrei atâpate și a murmura din pricina acestei false lumini cu cari capriciul ciudat al oamenilor se desfătează să-i îneco rușinoasele lor rădăcini.

De câteva minute Pușkin stetea nemișcat și tăcut în fața eroului nostru. Cicikof, din parte-i, nu putea să înceapă convorbirea, preocupat cum era de aspectul fenomenului și de ciudatele vechiduri cari îi serveau de cadru, închipuirea lui. nu știa supt ce formă să prezinte motivul vizitei sale.

El avu ideea să spună lui Pușkin că auzind slăvindu-i-se virtuțile și frumoasele și rarile calități ale sufletului său, își făcuse o datorie să vină în persoană să-i plătească un legitim tribut de omagiu. Dar simția că un astfel de limbaj ar fi prea scârbos de politicos față de un astfel de om; aruncă din nou o privire în general asupra a tot ce era în cameră, și înțelese că face să schimbe cuvintele de virtuți și de frumoase calități prin acelea de remarcabil spirit de ordine și de economie.

(Va urma.)

Inaintarea acestui pion e de valoare și dă adversarului ocaziune la poziție mai

- 9. Cf6—e4
10. Ta1—c1 f7—f5
11. cf3—e5 Fe7—g5!
12. Ce5xc6 b7xc6
13. Dd1—f3

Firește. Căci continuarea

- 13. Ff4xg5 Dd8xg5
14. Cc3xe4 f5xe4
15. Tc1—c3

ar procura contrarului și mai multe favoruri.

- 13. Tg5xf4
14. Df3xf4 e6—e5!

Foarte frumos.

- 15. d4xe5

De silă. După Df4—e3 ar urma.

- 15. f5—f4
16. De3—d3 Fc8—f5 etc.

- 15. Ce4xc5
16. Cc3—d1

Ar fi greșit: Cc3xd5, din cauza: 16..Cc5

- 16. Ce5—e6
17. Df4—d2 Fc8—d7
18. h2—h4

Alb nici acum nu trage

- 18. Ff1—e2 cu 0
18. Ta8—b8
19. f2—f4 Dd8—b6
20. Tc1—c3 a7—a5
21. g2—g3 Tb8—b7
22. Re1—e2

Alb a fost silit de juriu la mișcarea aceea pentru că fără de motiv s'a atins de rege. Dar fără asta, partia e pierdută pentru dânsul.

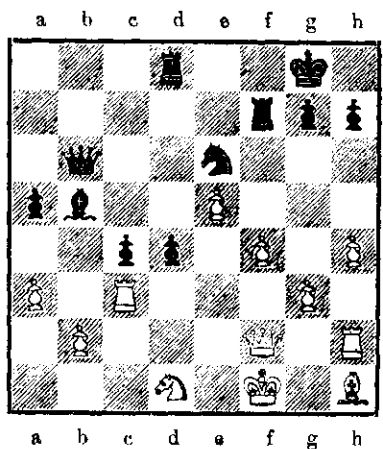
- 22. Ce6—d4+
23. Re2—e1 c6—c5
24. Ff1—g2 Fd7—c6
25. Th1—h2 c5—c4
26. Re1—f1 Tf8—d8
27. Fg2—h1 Cd4—e6
28. Dd2—c2 Pc6—b5!

- 20. Dc2xf5

Aceasta precipită sfârșitul.

- 29. Tb7—f7
30. Df5—c2 d5—d4
37. Dc2—f2

Configurația e acum aceasta:

- 31. d4xc3!!

Bravo!

- 32. Df5xb6 Td8xd1+
33. Rf1—g2 c3—c2
34. Db6xb5 c2—c1D
35. Db5—e8+ Ce6—f8
36. e5—e6 Td1—g1+

- 31. Rg2—f2

După Rg2—h3 ar urma: 37. . . . Tg1xg2+

- 38. Rh3xg3 Dc1xf3+
39. Rg3—h3 Df4—e3x și mat

două trăsături.

- 37. Dc1—e1+

Alb renunță.

POȘTA REDACȚIEI

G. D. în B. — Nu le mai păstrăm. Nu pare rău.

Redactor responsabil: Atanasie Halmăgia.

Anunț.

In prăvălia mea mixtă află aplicare
un învățăcel

in familie bună. A se adresa

Ioan Rezman, comerciant
Galsa (com. Arad).

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștința onor.
dame din loc și provincă că *mi-a sosit* pentru
sezonul de primăvară și vară

**totfelul de pălării pentru dame
din Paris și Viena.**

Primește transformări de pălării pentru

Pălării de doliu totdeauna am la dispoziție.
Roagă binevoitorul sprijin:

AMTMANN M.

Anunț.

Intr'o comună românească e de în-
cântat

o prăvălie și cârciumă.

Se recere și o cautiune de 800 cor. Con-
dițiunile celelalte se pot primi dela:

Zoltán Kalmár

Somoskeszi
up. Csermő, (Com. Arad)

Aviz!

Agentura principală din Arad a băncii
generale de asigurare „Transilvania“ caută un

Agent ambulant

(acuisitor)

interesat în treburi de acuirare, — pe lângă
condițiunile favorabile.

Reflectanții la acest post, au a-și
puta oferta cel mult până în 10 Aprilie
la reprezentanței de sus.

Anunț.

Subscrisul român gr. cat. în etate de 29
de ani, căsătorit, am servit în armată timp de 6
ani ca manipulant, pe lângă limba română posed
de asemenea cea germană și maghiară, sunt vărsat în
toate lucrările comerciale precum și în contabilitate
simplă, dublă și americană. De prezent ocup de
mai mult un post de funcționar la consumul minelor
de cărbuni din Lupeni.

Mă oferez ca funcționar la bancă, la
o întreprindere comercială, sau ca conducător
al unui consum românesc din Ungaria sau și
din România.

Numai la un post sigur reflectez și la
acesta pot depune și cautiune.

Doritorii să se adreseze direct subscrisului

Aurel Lichirie
funcționar la consum
Lupény (Hunyad m.)

Caut

un candidat de avocat

in praxă.

Dr. Savu Marta
avocat Oradea mare
(Nagyvárad).

Bărbații slabi

își recapătă puterea pierdută dacă întrebuințează
TABLETELE „NEOSAN“

recomandate de către medicii cei mai de seamă.
Scutite și brevetate legal. Cel mai sigur și probat
mijloc în contra slăbirei bărbaților, a impotenței,
precum și pentru susținerea puterii bărbătești până
la vârsta cea mai înaintată. Nu strică stomacul și
n'au nici un efect vătămător. O cutie cu 20 tablete
4 coroane 50 fileri.

Expediază cu poșta, prin ramburs, în mod discret
magaziul principal pentru Ungaria și Austria:
FARMACIA SZENT HERMINA
Budapesta, VII. str. Thököly nr. 28. Depot 115.

GREȘESC FOARTE MULT

aceia cari în contra reumei, podagrei, înțepă-
turilor, sfâșierilor, durerilor de spinare și spate,
dureri de oase etc. în lozul

REPARATORULUI lui Kriegner
întrebuințează imitații.

Recomandăm urgent oricărui suferind de
reumă și tuturor celor, cari sufer de boale
amintite mai sus sau de reeală și curente, că
imediat să întrebuințeze veritabilul

REPARATOR a lui Kriegner

care se pregătește exclusiv în
farmacia **Kriegner Budapeste, Kálmán-ter,**
deci să se trimită scrisorile de comandă. Pre-
țul unei sticle mici 1 cor., o sticlă mare 2 cor.
Cu poșta 5 sticle mici franco 5 cor., sau
3 sticle mari 6 coroane.

Acest medicament vechiu excelent este
mai bun decât oricare spirit, deoarece el după
o singură frecare vindecă și nu numai alină
durerile, ci după câteva zile ele și încetează.

LENGYEL GÉZA

tinichigiu (plehar) Urmasul lui
Mártonfi Victor

Arad, piața Boros Béni nr. 2.

(Vis-à-vis cu moara Széchenyi).

Primește totfelul de lucrări în aceasta
branșă la edificii și ornamente, precum:
turnuri, parcuri ornate, ferestre pe coperișul
caselor, vârful coperișelor, cazane de adu-
nat apă etc. după cele mai complicate de-
semne sau forme. Are depozit de totfelul
de articoli de casă. Renovațiile le execută
repede și cu punctualitate.

Preliminare de spese pun la dispoziție
cu plăcere.

FISCHER TESTVÉREK

fabrică de rolete, îngrădituri, site,
: : rolete de oțel și matrațe : :

ARAD, József főherceg-ut nrul 18.

Fabrica: Kossuth-utca 45.

Recomandă în atenția on. public tot-
felul de lucruri de branșe, cari se află
în magazinul firmei, cu prețuri ieftine.

Ingrădituri dela 30 fil. în sus metru □

Catalog la dorință gratuit.

Telefon 557.

Roze frumoase

distins cu 2 medalii de aur

Pentru încolțirea sigură și înflorire
bogată garantăm până la vătarea
prețurilor.

Pachetele și transportul oriunde
gratis! — Prospect mare ilustrat cu
instrucțiuni probate pentru plan-
tare gratis.

10 bucați trandafiri înalți, de 2 ani,
numai noutăți	Cor. 20—
10 bucați trandafiri înalți, de 2 ani,
soiuri mai vechi, de cele mai bune	16—
10 bucați trandafiri — tufe, de 2 ani,
numai noutăți	9—
10 bucați trandafiri — tufe, de 2 ani,
soiuri mai vechi, de cele mai bune	7—
10 bucați trandafiri alergători, cele
mai frumoase soiuri	7—
10 bucați trandafiri, permanent înflori-
tori, atârnaătoare pentru balcoana
de așezat în lădițe, ornamente foarte
pompoase pentru ferestri dela cor. 5 până	8—
10 bucați chrysantheum, 10 soiuri,
mari	4—
10 bucați garoafe cezare, soi pompos
permanent înfloritor dela cor. 5 până	10—
20 bucați garoafe de culoare albă și
argintie	5—
10 bucați Cactus Dahlia, numai soi
nobil	5—

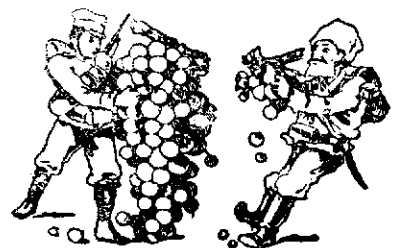
Wilk M. Fr. iun. și soțul

CODLEA, (Feketehalom)
Comitatul Brașov (Brassó megye)

Trimitem prospect în limba maghiară și ger-
mană gratis.

Vițe americane

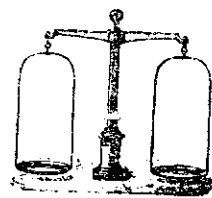
altoite și nealtoite
din diferite specii
și de calitate su-
perioară furni-
zează, garantând
selecțiunea, cu-
noscuta școală
de viță

FR. CASPARI

din MEDIAȘ (Medgyes).

Catalogul se trimite gratis și franco la cerere.
Intr'ansul va găsi oricând mai multe scrisori de
recunoștință, sosite din toate părțile țării, ast-
fel, că cei ce doresc a comanda viță, pot cere
informațiuni și dela acele persoane, putându-se
astfel convinge de încrederea ce o pot avea în
firma de mai sus.

In lucrătorea elec-
trotelnică și mecanică
și institutul concesio-
nant de autorități de in-
stalări electrice.

ALFRED POLATSCHIK

Budapest V. str. Nagymező utca 64.

Se lucră: tot felul de instrumente chemice-fi-
zice, monometre și executarea brevetelor.
Cântare de precizie pentru farmaciști, dro-
gerii și aurari. Instalări de lumină și so-
nerie (clopoțele) electrice, telefon de casă pe
pe lângă prețurile cele mai ieftine.

In atenția celor ce zidesc case!
TEODOR CIOBAN
 ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
 ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încunoștiințez pe on. public, că
in bransa arhitectonică
 execut tot felul de întreprinderi, transformări
 de zidiri vechi, repararea de biserici române
 și școli, precum și zidirea lor.
 Cu planuri și bugete servesc cu prețuri
 cât se poate de moderate. Comande primesc
 atât în loc, cât și în provincie. Rugând spri-
 jinul on. public român semnez

Cu stimă
Teodor Cioban.

BINETH
IGNACZ

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public
 și recomand magazinul meu bogat
 asortat cu tot felul de pielării din
 patrie și străinătate. Comandele
 din provincă se execută prompt și
 conștiințios. Pregătesc părți supe-
 rioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

Cine voiește
rachie curată

să se adreseze direct la firma cea
 mai mare românească

Creciu & Voda
 din Lugos,

care dispune de căzănării mari
 proprii în Bănat și Ardeal.

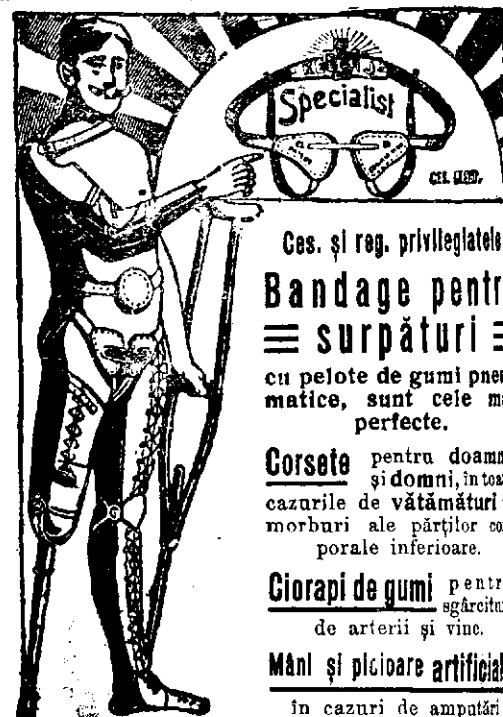
Pentru sezonul de Paști și Rusalii!

:: Recomand magazinul meu bogat asortat în ::
pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe
 lângă prețuri fixate. Totdeauna recomand
 ≡ atelierul meu de blănărie ≡
 pentru toate lucrările ce cad în bransa
 aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

IOAN BĂLINT „JÁNOS”
 Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

Ces. și reg. privilegiatelor
Bandage pentru
 ≡ surpături ≡
 cu pelote de gumi pne-
 matică, sunt cele mai
 perfecte.

Corsete pentru doamne
 și domni, în toate
 cazurile de vătămături și
 morburii ale părților cor-
 porale inferioare.

Giorapi de gumi pentru
 sgârșituri
 de arterii și vine.

Mâni și picioare artificiale
 în cazuri de amputări

Aparate ortopedice pentru marș și sprijin
 (cărji).

Corsete artificiale pentru defecte corporale. A pa-
 rate ortopedice pentru
 băieți și fetițe, precum și tot soiul de articoli pentru
 sanatorii se confecționează după cele mai nouă si-
 teme și mai modernă tehnică cu prețuri moderate
 originale de fabrică.

Cele mai nouă liste de prețuri ilustrate,
 cari conțin c-a. 3000 ilustrațiuni și îndrumări de
 folosință se trimit la cerere *gratuit și franco* de
 către „Fabrica ces. și reg. priv. de bandage și ap-
 parate medicale a lui

KELETI I. BUDAPEST, IV., Prov.
 Koronaherczeg-ut. 17.

Fondată 1878.

Telefon 13-7.

Lăptăria din Arad

aduce la cunoștința on. public, că excelentele cașuri de
 desert le vinde cu următoarele prețuri:

Imperial (cu semnătură de aur)	1 bucată	— 32	fleri
” (cu semnătură vânăță)	1	— 22	”
Romandour	— — — — 1	— 70	”
Cremă de smântână	— — — — 1	— 32	”
Alföld-gyöngye	— — — — 1	— 24	”
Piccolo	— — — — 1	— 16	”
Desert pentru gustare de dimineață	1 b.	— 16	”

Considerând, că în postul mare consumația e foarte mare, on. pu-
 blic își poate procura cașuri fine și proaspete cu prețuri moderate.

Zilnic laurt proaspăt, care nutrește, inviorează și vindecă.

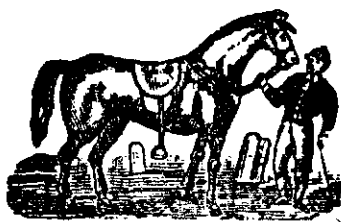
Localurile noastre de vânzare: strada Carolina nr. 7. Strada
 Forray (în palatul Nádasdy). — Str. Széchenyi („Millenium”).

Vad Gábor

curelar și șelar

ORADEA - MARE

(Nagyvárad), str. Körös n. 38.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că
 sub firma de mai sus am deschis un atelier modern pentru
curele și șele

Țin în magazin totfelul de echipamente pentru trăsuri,
 pentru călărit și pentru vehicule. Mărfurile sunt fabricate
 din cel mai excelent material și se vând cu prețurile cele
 mai ieftine. — Primesc orice lucrări în bransa aceasta. Re-
 parări se fac cu prețuri moderate.

CITROM ADOLF

antreprenor de conducte pentru apă și canalizări
ARAD, piața Boros Béni nrul 6.

Pregătesc: Totfelul de conducte pentru apă, odăi pentru
 baie, closet englezesc, mese pentru toaletă și pentru spălat,
 conducte pentru apă murdară, cu ulei sau cu apă, pisoire
 fără miros. Fântâni cu pompe, conducte pentru apă caldă,
 aranjamente de băi cu spirt și cuptoare pentru încălzit pre-
 cum și repararea lor.

Tinichigiu pentru zidiri și pentru obiecte de artă decorativă.

Primesc aranjamente pentru ținerea în bună rânduială
 a caselor peste întreg anul, lângă prețuri foarte ieftine.

! Nou atelier de mășerie!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în
 Arad, strada Wesselényi nr. 1 mi-am deschis un
 atelier de tâmplărie pentru zidiri și mobile.

Primesc spre efectuare: lucrări pentru zidiri, mo-
 bile, portale și aranjamente de prăvălii corespunzătoare
 pentru timpul prezent în executare modernă, pe lângă
 prețurile cele mai moderate.

Cerând sprijinul on. public semnez cu toată stima:

IOAN PAPP, măsar de mobile și zidiri,
ARAD, strada Wesselényi nr. 1.

Mare economisire la cumpărare.

Nu există un atare magazin, a cărui mărfuri s'ar putea compara măcar cu obiectele minunate, cari pentru ieftinătatea lor au adus renume Bazaruului de concurență din Palatul teatrului. Din următorul extras al prețurilor obiectelor fiecare se poate convinge despre această ieftinătate:

Prețuri în coroane:

Cămăși fine pentru bărbați, cu pieptul moale dela	Cor. 1.90	în sus.
Pantaloni albi fini »Köpper«, p. b.	Cor. —.82	» »
Pantaloni albi fini »Köpper«, cu nasturi, p. b.	Cor. 1.30	» »
Pantaloni albi de zefir p. b.	Cor. —.90	» »
Năfrămuțe fine cu ajour p. bărbați	Cor. —.30	» »
Totfelul de gulere fine p. bărbați	Cor. —.24	» »
Totfelul de gulere fine duble p. bărbați	Cor. —.36	» »
Manșete fine în culori și albe p. bărbați	Cor. —.30	» »
Cravate fine de mătasă, asort. bogat, p. b.	Cor. —.66	» »
Cravate fine de mătasă, regatta, cu căptuș. fină	Cor. —.60	» »
Mare asortiment, cumpărare ocazională, de pălării fine de pânză pentru bărbați	Cor. 2.—	» »
Bretele fine pentru bărbați	Cor. —.50	» »
Zaretiere pentru bărbați	Cor. —.30	» »
Totfelul de cămăși fine »Madapolan« p. dame	Cor. 1.90	» »
Pantaloni fini, brodați, pentru dame	Cor. 1.90	» »
Zupoane fine, negre, pentru dame	Cor. 2.20	» »
Zupoane »Moire«, fine, în culori pentru dame	Cor. 3.60	» »
Ploiere fine de mătasă pentru bărbați și dame	Cor. 3.40	» »
Năfrămuțe fine, cu ajour fin, pentru dame	Cor. —.16	» »
Mănuși fine, »glace« și din piele de cerb, p. d.	Cor. 1.50	» »
Cordoane fine de gumă, în orice culoare, p. d.	Cor. —.50	» »
Mănuși fine de ață, pentru vară, pentru dame	Cor. —.20	» »
Parasoale fine, în culori, pentru dame	Cor. 1.80	» »
Ciorapi fini, negri, care-și ține culoarea, p. d.	Cor. —.36	» »
Ciorapi fini cu șiruri, care-și ține culoarea, p. d.	Cor. —.50	» »
Ciorapi fini, cu ajour, în orice culoare, p. d.	Cor. —.80	» »
Ghete fine, din pânză, pentru dame	Cor. 1.—	» »
Pălării fine din piele pentru copii	Cor. 1.50	» »
Pălării fine din pânză pentru copii	Cor. —.50	» »
Ciorapi scurți fini pentru copii, până la anii 1—10	Cor. —.30	» »
Cămăși tricot fine pentru gimnastică, în orice culoare, pentru copii	Cor. —.50	» »
Trăsuri fine pentru copii	Cor. 9.—	» »
Cofere fine de mână, în orice mărime	Cor. 2.—	» »
Cofere fine de mână, (cu foi) în orice mărime	Cor. 5.—	» »
Despărțământ deosebit pentru articlii de artă și jucării, cu prețuri fixe	Cor. —.50	1.80 » »
Gramofoane	Cor. 18.—	» »
Mare asortiment de plăci noi	1 buc	Cor. 1.80 » »
Afară de acestea mii și mii de totfelul de articlii, cari din cauza spațiului nu se pot aminti aci.		

PREȚURI OCAZIONALE:

Haine de spălat fine pentru copii dela 3—8 ani	dela	Cor. 1.80	în sus.
Haine de spălat fine pentru fete țesute		Cor. 1.—	» »
Șorțuri elegante de cloth și luster în reform pentru fete dela 6—16 ani		Cor. 1.70	» »
Talii pentru dame de zefir		Cor. 1.30	» »
Șnur de mătase pentru haine de dame în toate colorile		Cor. —.90	» »
Talii pentru dame prodate de pânză		Cor. 1.80	» »
Gulere pentru domni în toată forma		Cor. —.15	» »
Ghete de piele cu nasturi și simple pentru copii, dela Nr. 21—25		Cor. 1.80	» »

Clinică pentru păpuși de joc și probă, păpuși pentru probă fabricate în atelierile mele: din massé cu cor. 5.50, îmbrăcată în pânză cerată (obdussé) cu cor. 9.—. Afară de acestea dirigerea ori și cărei păpușă stricată sau chiar frântă o primesc cu prețurile cele mai moderate.

REICH EL.
Bazar de concurență, ARAD,
Palatul teatrului, Szabad ság-tér.

Mult stim. doamnă!

Am onoare a vă aduce la cunoștință, că pentru

atelierul meu de pălării pentru dame

mi-au sosit cele mai noi pălării — modele din Paris și Viena.

Vă rog foarte mult st. doamnă, să binevoiți a-mi cerceta bogatul meu magazin, onorându-mă cu on. d-voastre comande, asigurându-vă anticipativ despre serviciu foarte solid și cu prețuri moderate.

Rugându-vă pentru binevoitorul sprijin, sunt

Cu deosebită stimă:

LĂZĂR C.

atelier pentru pălării la modă

ARAD, strada Andrassy (palatul minorilor).

Mare asortiment de pălării de doliu. Comenzile de pălării de doliu se execută în decurs de 12 ore.

Telefon 387.

BRAUN N. ANTAL

Arad, Boros Béni-tér 7. (Casa proprie)

Recomandă depozitul său bogat asortat cu

văpseli și material pentru zidit

în atenția domnilor cari voiesc să zidească. Atrage atenția mai departe asupra varului de prima calitate, cement, țiglă, țevi de beton, praf de piatră, împletituri de trestie, table de cement pentru pavaj. — Produsele fabricii sale de ghips din Baia-de-Criș le ține acuma în depozit desfăcându-le cu prețuri foarte ieftine. — Cere sprijinul on. public:

Cu stimă: **BRAUN N. ANTAL.**

I. CARICAȘ DAVID

Arad, Révai utca Nr. 6. Telefon Nr. 651.

Efectuează lucrări de pictură, pentru edificii, biserici (stil grecesc), atât în loc cât și în provincie.

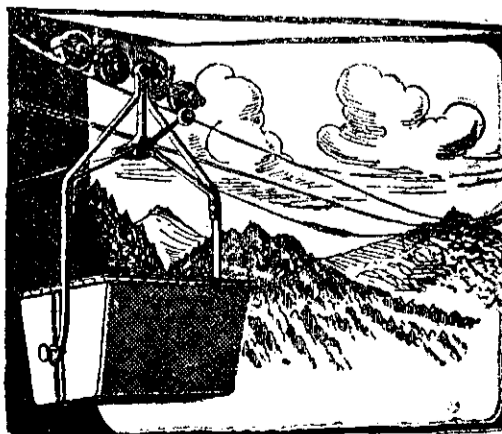
Cu planuri servesc și la cerere mă prezint și în persoană

Am pictat în jurul Aradului și prin Bihor peste **40 biserici.**

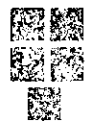
Fabrica de mașini LAUFER JÓZSEF,

BUDAPEST,

VI, PALOTAI-UT 15—11.

Linii funiculare, șghiaburi de precipitat vagoanele pentru mine, osii de transmisii brevete »Balon«, cângi automate de descărcat, macazuri, mașini de remorsaj cu lanțuri sau frânghii. Aranjamente Skips și de încărcat, elevatoare și transportoare, etc.

Librăria Diecezană

ARAD, strada Deák Ferencz nrul 35. — Telefon nrul 266. —

Mare deposit de recvizite și cărți bisericești

Potire de bronz aurit 25 cm. înalt cu discul aurit Cor. 36.—

Potire cu paharul și discul din argint curat și aurite à 80 și 100 cor.

Potire din argint curat întregi cu disc și aurit dela 200—300 cor.

Cutie pentru mir la sfânt. botez din argint China 26 Cor.

Cutie pentru sfânta cuminecătură la morboși din argint China cor. 30.—

Candele din alpaca à 6·50, 7·50, 8·50, 12, 15, 24 și 30 cor. bucata

Cădelnițe din alpaca à 18, 22, 24, 30 și 50 cor. bucata

Vase pentru apă și vin din cristal cu tava alpaca cor. 7.—, cu vasele și tava din alpaca cor. 22.

Cruci pe altar cu pedestal din lemn, frumos lucrate à 4 cor., din argint China cu D-nul Hristos gravat în cruce și cu decoruri aurite cor. 12·50 și 20 cor. buc. din argint China cu D. Hristos în Email și cu decoruri aurite 16—32 cor., și 40 cor. bucata.

Linguriță pentru sfânta cuminecătură din bronz aurit cor. 4, din argint curat și aurită e. 9.

Copie din bronz aurită cor. 4, din argint curat aurită cor. 13.

Disc cu steluță din bronz aurit cor. 15. Steluță separat 6·50 discul separat cor. 9·50 Disc cu steluță din argint curat și aurit cor. 30

Fesnice pe altar cu 2 lumini din bronz aurit cor 30, cu 3 lumini din argint cor. 60.

Fesnice înaintea altarului cu 3 lumini din lemn tare frumos lucrate, cu decoruri aurite și argintate 150 cm. înalte păr, cor. 100.

Tetrapod frumos lucrat, cu decoruri aurite și argintate cor. 30.

Chivot din lemn frumos lucrate cu decoruri aurite cor. 100.

Litier din alpaca foarte frumos cor. 130.

Ripide din lemn frumos lucrate și aurite à 20—24 și 30 cor. bucata. Ripide din aramă frumos lucrate à 50—60 cor. buc.

Candelabre (policandre) pentru biserică din bronz curat și aurite, foarte frumoase pentru 12 lumini à cor. 110—120—140 și 220 cor. buc. Pentru 24 lumini și cu prisme cristal à 200—260 cor. Cu 36 lumini à 300—400 cor. Cu 48-60-72 și 90 lumini à 1000—1400 cor.

Ornate (odăjdii) bisericești în toate execuțiunile 145—1000 cor.

Prapori în toate mărimile și colorile dorite dela 70—100—1000 cor.

Pălării preoțești 10 cor. bucata

Brânc preoțești metrul à 10—15 cor.

Prăznicare execuție foarte frumoasă lucrate, pe lemn de tei conform prescrierii bisericeii noastre à coroane 9 bucata, pe pleu cu rame aurite cor. 9.

Cărți bisericești.

Apostolul cu litere latine legat simplu cor. 9·50

legat în piele roșie cu copcii „ 11·50

Motivelnicul cu litere cirile legat „ 5—

Motivelnic cu litere latine și legat în piele cu copcii cor. 13·50

Evangelie cu litere latine leg. în piele roșie cu copcii cor. 25—

Legată în catifea roșie cu cei 4 evangheliști la colțuri și în mijloc cu răstignirea Domnului. cor. 110—

Octoich mare cu litere latine legat în piele cu copcii cor. 27—

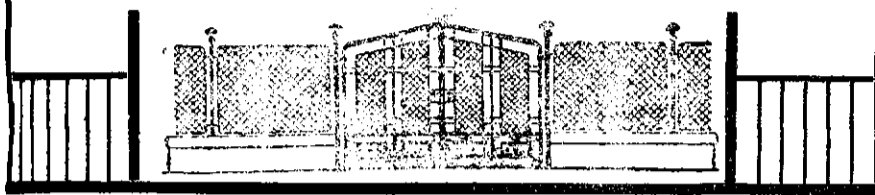
Mineile pe 12 luni în 12 volume cu litere latine, fiecare legat separat în piele și cu copcii cor. 186—

Triodul împreună cu strajnicul cu litere latine legată în piele roșie cu copcii . cor. 27—

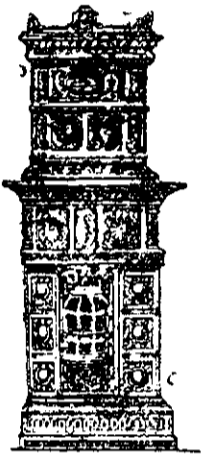
Pásztori Sándor, fabrică de împletituri, matrațe din sârmă și rolete de fier.

Brașov-Brassó, Strada Spitalului 32.

Orilaje și porți fabricație proprie, execuție simplă și frumoasă, matrațe din sârmă cu rame de fier ori lemn, paturi de închis cu matraț cu arcuri, cea mai bună calitate. Împletituri și grădele pentru mori și fabrici, pentru scopuri economice și de gospodărie. — Coșuri de sârmă, gratare, sârmă împletită, ob'oane, cotețe și alte lucrări de brânse, se execută pe lângă prețurile cele mai ieftine. **Catalog ilustrat gratuit și franco.**

Fabricant de cuptoare de lut.

SCHÖN JÓZSEF, LUGOS

Szt. István-u. 36. Kossuth-u. 21.

Atrage atențiunea on. public că primește pregătirea a ori-ce fel de

cuploare

descărcare și zidirea vetrelor de fert cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.

In fabrica de mașini a Căilor Ferate Ungare se pregătesc cele mai nouă și moderne

GARNITURI DE TREERAT

construcții de oțel cu locomobil presiune de 10 cai putere. Cele mai nouă sisteme de motoare cu benzin. Foarte ieftine locomobile cu gaz, locomotive, pluguri cu vapor, mașini jumătate stabile și compound. — Fabricațiile fabricii de mașini agricole din Losonc, societate pe acții: Mașini de sămănat »Losonci-Drill« cilindrice. »Record-Drill« cu lingură și »Record II.« patentat. — Site pentru bucate sistem Kalmár Garnituri pentru mori, pluguri de Reșița, grape, sape pentru sfeclă. — Fabricațiile: International Harvester Company of Amerika Mc. Cormick Deering Milwaukee, precum mașini de cules, de strâns, de cosit. Grape cu dinți arcași sistem Mc. Cormick. Cară pentru aruncarea gunoii sistem Corn. King. Presse de fân și mașini, universale de măcinat. — Trimite despre toate catalog ilustrat

WALDER ARTHUR, ARAD, Ferenc-tér 1/b. Telefon 87.

Ioan Kallap

industrie de ceară și turtărie mare. Arad, Strada Deák Ferenc 6. Casa proprie. Telefon 863.

I-și recomandă luminile și toate obiectele în acest ram pentru biserici și alte scopuri. Epitropiile și vânzătorii primesc rabat mare.

Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și moi nu se găesc între ele. Pentru trăinicia fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comande de 10 Prețul: 1 buc. 1'80 1'90 2.- 2'20 2'40 2'50 2'60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek** magazin de coase „Koronagyémánt” Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Papp K.

orologer de turnuri, lăcătuș artistic, de zidiri și mașini și lucrări de aramă.

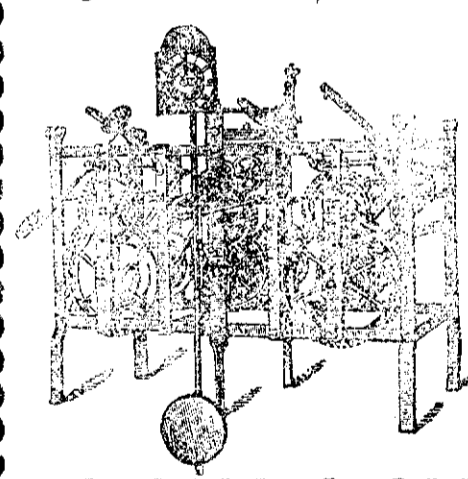
Temesvár-Gyárváros,

Fő-utca 34.

OROLOGE DE TURN

construcția ce mai nouă și solidă pentru biserici și școli, precum și reparaturile astorfel de orologe să efectuec conștiințios și ieftin. Preliminare de-spese gratuite.

Pregătește Mașini pentru fabricarea de gheață, pentru răcire, aparate de ars rachie și fabricarea berei, apaducte de mare presiune și reparațiile necesare, cu prețuri ieftine. La privirea lucrării se prezintă pe cheltuiala sa.

Bittenbinder József,

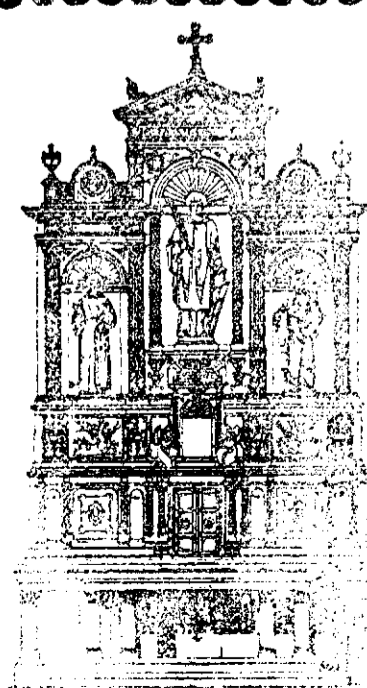
sculptor și arhitect de altare,

Temesvár-Józsefváros,

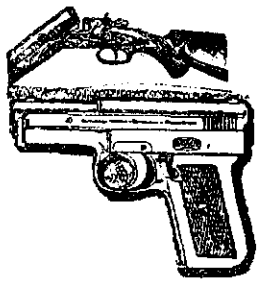
Bonác-utca 16 sz.

Face totfelul de mobilier de biserică, așa ca: Iconostase și altare, statui de piatră și lemn, amvoane și scaune de spovedanie, Siciul Domnului, Grota Mariei de Lour, cristelnițe, icoane de stațiune, sculptură în relief sau pictură, străni, pictură de biserică și altare.

Renovează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și ma morează. Preț curent, preliminar de spese și planuri gratuit. — Dacă sunt ch. mai pentru examinarea lucrului, mă duc ori-unde pe cheltuiala mea proprie.

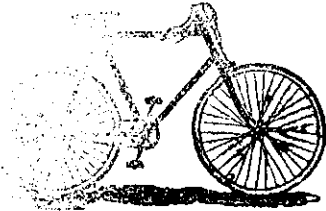

KIKTA ISTVAN, atelier de pictură, lăcătuș de sticlă. Budapest, VIII. Kossor-u. 17. Imi iau îndrăzneala a atrage atențiunea on. public asupra atelierului meu de pictură de sticlă. Ca specialist fac geamuri de biserică, verande și sufragerii. Mai deparțe plumbuit de artă, gravuri pe sticlă și rame de aramă, precum și alte obiecte în brânse aceasta.

Cele mai bune fabricații de
PUȘTI de VÂNAI
puști flobert, revolvere și piștoale
Buldog, pecum și totfelul de gloanțe
și praf de pușcă, cu prețuri ieftine.

Cele mai excelente fabricații de
MAȘINI DE CUSUT
pentru familii și industrie.

BICICLETE
să căpăta cu prețurile cele mai
ieftine și pe lângă plătiri con-
venabile în rate.

Mândria oricărei gospodine
este pâinea bună și fru-
moasă! în locul dospirii în-
delungate și frământării obo-
sitoare, este de recomandat
mașina „**IDEAL**” pentru
dospirea și frământarea pâi-
nei, premiată în mai multe
rânduri, la expoziția de lucruri
casnice din Timișoara 1908 distins cu »Medalie de aur« și »Diplomă«.

Toate aceste se pot comanda dela

KALENDA JÁNOS
Nagyvárad, Piața Szent László-tér.

Cum să ne apărăm contra durerilor de stomac ? !

Contra durerilor de stomac, foarte lăfite în timpul mai nou între ome-
nire, trebuie să ne apărăm dela început, folosind spre acest scop

Nectarul Dr. Engel

căci, un stomac sănătos și o bună mistuire, formează fundamentul unui corp
sănătos. Cine dar vrea să-și mențină sănătatea până la adânci bătrânețe,
se întrebuințeze

Nectarul Dr. Engel

renumit în urma succesorilor de până acum !

Acest nectar compus din diferite sucuri aromatice și vin, exercită în
urma compoziției sale o influență binefăcătoare asupra mistuirii, e asemenea
unui licheur de stomac, ori vin de stomac și nu are absolut nici o urmare
stricăcioasă. Sănătoși și bolnavi pot așadar lua Nectar fără a-și strica să-
nătatea. Nectarul ajută cu o întrebuințare rațională la mistuire și la formarea
sucerilor

Astfel se impune tuturor, ce voiesc să aibă stomac sănătos, întrebuințarea

Nectarului Dr. Engel

„Nectarul” este un excelent mijloc întâmpinarea catarului, sgtcriurilor
durerilor de stomac, a mistuirii anevoioase, și a greței. Se mai întrebuințează
contra contigației, a colicii și a palpitației de inimă. Aduce somn și apetit,
fiind bun contra insomniei, indispoziției durerilor de cap și acceselor ner-
voase. Folosit în cercuri mai largi s'a constatat că aduce veselie și poftă de viață.

NECTARUL se poate cumpăra în sticle de 3 și 4 coroane în
farmaciile din Arad, Ujarad Glogovác, Gyorok, Ménes, Pauls, Lippa,
Hidégkut, Vinga, Székasut, Pécska, Tornya, Világos, Egres, Nádas, Berzova,
Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Szt.-Péter, Perjamos,
Szemlák, Szárafalva Nagylak, Palota, Alberti, Mezőhegyes, Batonya, Marcsák,
Dombegyháza, Kurtics, Uj-Szent-Anna, Pankota, Silingyia, Tautz, Szatmár,
Baja, Kaprucza, Brestovác, Rékás, Gyarmata, Bruckenau, Zsadány, Szent-
András, Kis-becserek, Mehala, Temesvár.

Păzitivă de Imitații!

Cereții expres „Nectar Dr. Engel”

Nectarul meu nu e ceva miraculos. Are următoarea compoziție: Samsó
300-0, Esența de vin 150-0, Sirop de micură 100-0, Vin roșu 100-0, Sirop
de cireșe 100-0, Sirop de fragi 20-0, Aromă de Veremit 30-0, Anis etc..
à 10-0. Aceste se mestecă.

„RADIÁL”

societate pe acții pentru construirea de mori. (Malomépítészeti részv.-társaság.)

Adresa telegrafică:
Radiale Budapest.

Budapest, VI., Szabolcs-utca 6. SZ. Telefon: 125—23.

Pe baza celor mai bune recomandații dela morile ungurești
austriace și streine, precum și în baza multelor referențe

Recomandăm:

Sitele-Radial, model 1911,

cari se află de potrivite la

ori-ce măcinat și acoardă multe avantaje

prin faptul că se poate regula după plac, pentru
diferite trebuințe. — Catalog și deslușiri gratuit.

Expediție repede!

Mașini, piese pentru mașini, garnituri complete pentru mori și hambare, mașini pen-
tru curățirea acestora, mașini de transport precum și garnituri de transmisie a energiei.